Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v torek 20. junija 1933. Štev. 138 Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Naša agrarna reforma

V vseh pokrajinah naše države, ki so nekdaj pripadale avstroogrski monarhiji ter Turčiji, je vprašanje agrarne reforme še danes aktualno. Tudi v Sloveniji je bilo to vprašanje pereče leta in leta, saj se dolgo časa ni premaknilo nikamor. Leta 1931 pa smo dobili zakon o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih, ki je stopil v veljavo 19. junija. Sicer je imel naziv »o likvidaciji agrarne reforme« ,toda pokazalo se je, da smo se uračunali. Zopet so bile potrebne izpremembe, ki naj likvidirajo agrarno reformo, čeprav je zakon bil spremenjen že 5. decembra istega leta. Po tem zakonu iz leta 1931 se razlaste samo ona posestva, katerih gozdna posest v naši banovini znaša nad 1000 ha. V poštev so prihajala torej vsa veleposestva, ne samo posestva domačinov ali samo inozemcev. Ta zakon pa je izključeval iz agrarne reforme cerkveno posest na podlagi čl. 10., odst. 7. Po novem zakonu pa se razlaste tudi cerkvena posestva nad 1000 ha. Nadalje je zakon iz l. 1931 določal, v katerih okrajih v državi se razlaste veleposestva in kolikšna je meja veleposestva. Sedaj pa je ta določba omejena v toliko, da lahko minister za gozdove in rudnike razlasti samo do 25 odstotkov. To pomeni praktično, da se bodo razen cerkvenih veleposestev, ki se nad 1000 ha morajo razlastiti, druga gozdna in sploh veleposestva razlastila le fakultativno, kar je v primeri s prejšnjim zakonom odločno poslabšanje.

Seveda s tem novim predpisom ni jasno, kaj je z dosedaj razlaščenimi posestvi. Po našem mnenju se nove odredbe nanašajo tudi na posestva, ki spadajo pod zakon iz leta 1931. To bi pa pomenilo, kot smo že omenili, znatno poslabšanje. Na ta način bi veleposestniki tudi pri nas lahko dobili nazaj svoje pravice in bi se jim odvzelo samo do 25 odstotkov gozdnih posestev, ki na posameznem posestvu prekašajo 1000 kat. oralov.

Na vsak način bi to pomenilo, da so veleposestniki dosegli veliko s tem členom in da se jim ni treba bati, ker ni gotovo niti to, da izgube 25 odstotkov, mogoče se jim bo posrečilo, da se jim vzame samo manjši odstotek. To je vsekakor dvojna mera, katere ne bi smel poznati noben zakon. Na eni strani se morajo razlastiti cerkvena posestva nad 1000 ha, pri drugih veleposestvih pa to ne velja, ker lahko izgube samo nekaj svojih gozdov.

Nekje smo slišali, da veljajo ta določila samo za nekatere kraje v državi. Novi zakonski predlog, ki ga je sprejela skupščina, pa jasno pravi, da je v vsej državi razlastitev do 25 odstotkov obvezna.

Pri izvedbi zakona iz leta 1931 je prišlo v poštev v Sloveniji nekaj nad 40.000 ha gozdnih veleposestev in sicer pri 13 posestnikih. Za upravo teh gozdov je bila imenovana tudi posebna komisija, ki je dala povod za velike razprave v skupščini in v listih. Naloga komisije je bila, da upravlja začasno posestva, ki so bila po zakonu iz leta 1931 razlaščena, nadalje pa da predlaga, katere parcele se imajo razlastiti, katere naj pa ostanejo lastnikom. Zato ni mogoče razumeti, da je ta začasna uprava mogla predlagati, naj se vzame samo del gozdov, ki spadajo pod zakon o agrarni reformi, torej znatno manj kot določa zakon, ki pravi: vse nad 1000 ha razen v izjemnih slučajih, kjer gre za gozdno industrijo itd. Za vse te predloge je omogočeno po novem zakonu, da se uresničijo ravno na podlagi dejstva, da določa novi zakon fakultativni odkup.

Novi zakon ne vsebuje novih določil o tem, kateri inozemski posestniki so izvzeti zaradi raznih pogodb, ki jih imamo z nekaterimi državami. Doslej so prišli v poštev le madjarski in italijanski posestniki, pa še ti slednji so morali pristati na razlastitev.

Zato pri nas v Sloveniji ne razumemo, zakaj naj se inozemskim državljanom ne vzamejo njih veleposestva. Ni nobenih razlogov za to. Pač pa govore za razlastitev predvsem socialni razlogi in pa še eno, na kar ne smemo pozabiti. Velik del teh posestev se nahaja ob meji in so lepo arondirana in je v eminentnem interesu državne uprave, da preidejo ta posestva v last naših državljanov odnosno skupin. Torej nacionalni in državni interes zahteva razlastitev teh veleposestev. Tudi ne pomaga tu nobeno dejstvo, da so razni gg. naklonjeni našim institucijam, da so člani raznih organizacij itd.

V zvezi s sedanjim načinom izvedbe bo pri nas agrarna reforma iluzorna, ker ne bo prinesla interesentom one zemlje in posestev, katero potrebujejo. Zdi se nam pa potrebno povdariti že nedavno izrečeno misel, da se naj bi razlaščena veleposestva združila pod skupno upravo in njih čisti donos bi šel v take namene, ki bi koristili največ malemu človeku. To bi bila mogoče še najboljša rešitev, da se bi preprečilo eventuelno uničevanje gospodarstvo, odnosno žele čimprej dobička iz posestva.

V ostalem pa je značilen zadnji člen tega zakona: »pooblašča se kmetijski minister, da more izdati celokupen tekst zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 z vsemi njegovimi izpremembami in dopolnili.« V interesu naše zakonodaje je, da so zakoni kratki in jasni, česar smo se že učili v šoli. Za praktično življenje se ta nedostatek zelo opaža, ker moramo predolgo čakati na končnoveljavno redakcijo zakonov. Ravno v tem je tudi vzrok, da se delo po novih zakonih ne more vršiti tako, kot bi bilo želeti v interesu naroda in države.

Mednarodni šahovski turnir

London, 19. junija. ž. Na mednarodnem šahovskem turnirju v Folkstone je bilo snoči tako stanje: USA 24, Švedska 21.5, Poljska 20.5, Češkoslovaška 18.5, Francija 18.5, Avstrija 17.5, Madjarska 16.5, Litva 15.5, Anglija 14, Letiška 13.5, Italija 12.5, Islandska 10, Danska 9.5 in Belgija 8.5 točk.

Ugleden centrumaš aretiran

Berlin, 19. jun. (a) Policija je aretirala bivšega predsednika würtemberške vlade Bolza. Mislijo, da je dal povod za aretacijo govor, ki ga je imel Bolz na nedavnem krščansko socialnem kongresu v Solnogradu, kjer je odobraval politiko avstrijskih katoličanov proti nacionalnemu socializmu.

Nemški katoličani in „Tretje cesarstvo“

Težko razpotje:

Ali podpirati poganski, narodno pobarvani boljševiški režim?

Ali sprejeti kulturni boj, ki ga vsiljuje dvolična vlada?

Monakovo, junija.

Čitali ste, da je v Monakovem o priliki zborovanja katoliških rokodelskih društev, na katerem bi moral govoriti tudi podkancler Papen, prišlo do nemirov, ki so jih povzročili hitlerjevci. Ti incidenti so značilni, ker dokazujejo, da pod trdo diktatorsko fasado v notranjosti nemškega naroda divja trd in neizprosen boj med dvema svetovnima nazornima frontama. Monakovski incident je z bengalično lučjo obsvetil bolečo rano obstoječega režima: neurejeno razmerje med katoliško cerkvijo in narodnim socializmom.

Vprašanje je mogoče motriti po dvojnem vidiku: z doktrinarnega in političnega.

Idejno: Hitlerizem je poganski

Kar tiče doktrine narodnega socializma, je položaj že davno razčiščen. Narodni socializem je v svoji osnovi poganski. Kljukasti križ je znamenje, ki je namenoma postavljeno proti krščanskemu križu. Njegova ideja je popolnoma nietscheanska (in kdo je bolj sovražil Kristusa in križ, kakor Nietsche), ko proslavlja in podčrtava vse, kar je protikrščanskega in proti evangeliju. Zato je z vsega početka bila parola hitlerjevcev:

> **»Los von Juda und los von Rom!« (Proč od Judov, proč od Rima!) »Mi moramo napovedati vojno z vsem svetom, vsemu, kar je tujega v naši kulturi. Pri tem mislim v prvi vrsti na judovstvo ter njegovega zaveznika Rim in na framasonarijo,«**

je pisal Oton Strasser. Znani so nešteti sestavki Federja in Rosenberga, ki sta ideologa stranke, v katerih smešita krščansko dogmo. Često se ponavlja misel, **da je prvi predpogoj za obstoj Nemčije, da se izžene križ iz države. Tudi je gotovo, da tvori eno prvih teoretičnih zahtev narodnega socializma odprava verskih šol in državna monopolizacija vsega šolstva in vse mladinske vzgoje.**

Zato se mora odkloniti

To protikrščansko in v prvi vrsti protikatoliško delovanje hitlerjevstva je nujno vzbudilo obrambo nemškega episkopata. Še leta 1930 je generalni vikar mogunškega škofa Mayer izdal okrožnico na duhovščino z vsebino: **More biti katoličan narodni socialist? Odgovor se glasi negativno.** Takoj nato se je v enakem smislu oglasil berlinski škof dr. Schreiber in novembra istega leta kardinal Faulhaber, nadškof v Monakovem, in kardinal Bertram, breslavski nadškof. Ne da bi škofje imenovali Hitlerja, obsojajo nauk, ki obožuje narod. Leto pozneje so bavarski in porenjski škofje izdali za duhovščino natančna navodila, kako postopati v dušnopastirstvu s pripadniki narodnega socializma. Stališče visokega katoliškega klera je torej jasno. Ne-le, da svari vernike pred nauki hitlerjancev, ampak jih proglaša za nezdružljive s krščanstvom in Rim je njihovo stališče odobril.

Politično: Rešimo kar se da

Ne smemo pa misliti, da je isto stališče zavzela tudi politična stranka katoličanov, centrum. Leta 1930 in 1931 je v celoti centrum absolutno proti hitlerjevstvu. Toda že leta 1932 je opazovati stike s Hitlerjem. Zakaj? Radi marsičesa. Predvsem so voditelji centruma pravilno sodili, da hitlerjevstvo predstavlja narodno gibanje, ki v prvi vrsti zajema mladino. Kljub temu pa centrum ni hotel, da ga politični val potisne s politične pozornice. Nadalje je v zvezi s Hitlerjem pritiskalo desno krilo centruma, ker se je hotelo znebiti zveze s socialisti. Končno je centrum po desetih letih, kar je bil na vladi, nastavil mnogo svojega uradništva. V slučaju Hitlerjeve zmage se je upravičeno bal za njihovo usodo. Centrum po svoji ideologiji tudi rajši vidi, da je na vladi Hitler, ki je izšel iz naroda, kakor pa da bi prišlo do restavracije monarhije. Bolj se je bal reakcionarjev v Herrenklubu, katerim pripada na pr. Papen, kakor pa narodno socialistične stranke, za katero stoje široke plasti naroda. Skratka, centrum je hotel rešiti, kolikor je pač bilo mogoče, demokratičnih svoboščin weimarske ustave, v prvi vrsti seveda konfesionalno šolstvo, kar se mu je zdelo mogoče edinole v zvezi s Hitlerjem. Radi vseh teh razlogov centrum ni pretrgal tihih odnošajev s hitlerjevci, čeprav se je med obojnim časopisjem neprestano vodila ljuta časnikarska kampanja.

5. marec

Hitler obljubuje spoštovanje vere Cerkev nalaga spoštovanje oblasti

Dne 30. januarja 1931 je Hitler prišel na oblast in 5. marca pri znanih volitvah triumfiral. Narodni socializem je postal zakonit režim v Nemčiji in centrum je s svojim glasovanjem v pooblastilnem zakonu omogočil novi vladi novo moč.

Sicer je res, da je v svoji prvi ministrski deklaraciji kancler Hitler zavzel prijazno stališče do krščanstva.

> **Napovedal je boj brezboštvu in je v pomiritev Vatikana izjavil, da bo spoštoval do tedaj sklenjene konkordate. Cerkvena avtoriteta je z ozirom na te izjave slovesno proglasila, da je od svoje strani vedno spoštovala legalno oblast, nakar je 29. marca škofovska konferenca v Fuldi umaknila prepoved, s katero je bilo katoličanom zabranjeno sodelovati in pripadati Hitlerjevi stranki.**

Vendar pa je oficijozna nota v »Osservatore Romano« skiep nemških škofov v tem smislu komentirala, »da nemški episkopat v Fuldi nikakor ni preklical svojih odredb napram hitlerjanstvu, ampak jih je le odložil«. Škofje so sklepe konference v Fuldi polagoma izvedli vsak v svoji škofiji in pozivali k sodelovanju z zakonitim režimom, čeprav ne brez pridržkov. Nadškof v Paderbornu je pisal 12. aprila:

> **»Prežeti ljubezni do domovine, kateri pomagajo z vsemi močmi do narodnega prerojenja, so škofje vendarle v veliki skrbi, da mnogo zvestih državljanov, za katere so dnevi narodnega vstajenja postali dnevi bridkega trpljenja, ki ga niso zaslužili.«**

Porenjski škofje pa pišejo 25. aprila:

»Obžalujemo vse, kar bodisi pri nas, bodisi v inozemstvu dela in upravičuje vtis trdote in krivičnosti.« Bavarski škofje izražajo zadovoljstvo, **»da novi režim hoče dvigati nravnost in biti v dobrih odnošajih s cerkvijo«**, vendar pristavljajo, **»da mora biti vodstvo cerkvenih poslov izključno v cerkvenih rokah in da bi ustanovitev nacionalne cerkve pomenjala odpad«.** Prav tako kardinal Bertram in kardinal Faulhaber opozarjata v svojih pismih **»na prvobitno potrebo moralne obnove in na princip avtoritete, ki ga zagovarja in poudarja tudi cerkev«.**

Hitlerjeva vlada igra dvolično vlogo

Zapiranje katoliških voditeljev

Vendar pa je v katoliške vrste bila zanešena že neka negotovost in neorientiranost. Katoliški učitelji, ki so zborovali 25. aprila v Kölnu, so se s svojo organizacijo pridružili narodno socialistični učiteljski organizaciji in isto so storili tudi katoliški delavski sindikati, ne da bi se sploh s kako besedo uprli zahtevanemu izenačenju. **Bolj in bolj se zdi, da igra vlada dvolično vlogo. Medtem ko so na Bavarskem imenovali katoliškega ministra grofa Quadta (ki hitlerjevstvu ni baš nevaren), so istočasno zaprli in internirali ugledne katoliške politične voditelje, kakor dr. Hermesa, Möninga, Stockia, Mausa in mnogo drugih znanih katoliških politikov.**

Še je v spominu pot podkanclerja Papena v Rim. Namen njegovega potovanja je bil, da ustvari modus vivendi med Nemčijo in Sveto Stolico in da doseže, če mogoče, dobro razmerje med cerkvijo in novim režimom v Nemčiji. Toda Papen je iskal še več. **Hotel je dobiti pristanek k ustanovitvi nove katoliške stranke »Orel in križ«, ki naj bi bila režimu prijazna in ki naj bi nadomestila centrum.** Želel je izposlovati tudi imenovanje posebnega kardinala-primasa za Nemčijo. Rim je oboje odklonil. Zakaj? Sveta Stolica vidi namreč, kako se je nemška mladina podvrgla hitlerizmu, tako da niti nevarnost cerkvene ločitve ne bi bila izključena. Zato je Sveta Stolica skrbno odločena, **da hoče obdržati kolikor mogoče tesne stike s Hitlerjevo diktaturo, ki jo hoče predvsem na verskem polju omiliti in tako ohraniti dosedanje katoliške postojanke v državi. Na drugi strani pa Sveta Stolica tudi ne želi dati novemu režimu v roke orožja, ki bi ga lahko obrnil proti cerkvi.**

Blasfemija novega režima:

„Vstajenje v znamenju poganstva in ne v znamenju Golgote“

Kam?

Položaj je torej zelo delikaten in skrajno nevaren.

Cerkev stoji pred veliko dilemo. Hitlerizem se je dvignil iz ljudskih globin. Upravičuje ga gospodarsko trpljenje. Ljudstvo vidi v njem edini up, da se dvigne iz teme v svetlobo. Hitlerizem nalaga tudi žrtve. Predpisuje navidezno etične ideale očiščenja, lepega moralnega življenja, da, celo naravnost ascetične ideale, ki se več ali manj ujemajo tudi z verskimi ideali. Tako on obsoja korupcijo, nemoralne zablode nagote, pornografično literaturo. On brezusmiljeno zapira vse nemoralne lokale in takorekoč dviga zastavo čednosti in moralne čistosti. Kako se naj cerkev odloči in naj odkloni to stran hitlerizma?

Toda na tej lepi sliki so tudi sence. **Ideologija hitlerizma je popolnoma poganska. On apelira na najnižje in najstrastnejše človeške instinkte, ki ne dovoljujejo nobenega odpora. On zavrača to, kar krščanstvo imenuje ljubezen, pravičnost, bratstvo, ponižnost, ali z eno besedo vse, kar predpisuje** evangelij. Še nedavno smo lahko čitali v glasilu grofa Revenclova sledeče strašno zveneče besede:

> **»Križani ascet more biti Bog samo za starčke in za bolnike. Naša mladina je verska. O tem ni dvoma. Toda ona je tudi poganska, zato ker je nemška. Zato ima ona svoje notranje življenje, ki je mnogo bolj močno, kakor ono, ki ga daje krščanstvo, toda če ji očitate, da je brezbožna in površna, jo sramotite in vi jo žalite prav v globini njenega verskega čuvstvovanja in v njenih nemških dušah. Nemčija proslavlja danes svoje vstajenje v znamenju kljukastega križa in ne v znamenju Golgote.«**

Dogodki, ki prihajajo . . .

Ves problem v Nemčiji je prav za prav zapisan v tem stavku. Kako torej združiti oboje: poganski kljukasti križ in križ krščanstva? Poskušalo se bo premostiti brezno s kakšnim navideznim mostom. Toda kako dolgo bo to še mogoče? In če se ta most zruši, kaj pa potem? Katoliški kongres v Monakovem je dal prvi signal za dogodke, ki prihajajo.

Dr. W.

Delo v Londonu: Stabilizacija dolarja

London, 19. junija. ž. Ameriška delegacija je dobila od predsednika Roosevelta navodila, da projektirani sporazum o začasni stabilizaciji dolarja in funta ponovno prouči skupaj z britansko in francosko delegacijo. Ameriška vlada sprejme idejo o monetarnem premirju, ki bi trajalo vzporedno s carinskim premirjem, dokler bo trajala svetovna gospodarska konferenca. Ameriška vlada ne ugovarja proti osnovanemu sodelovanju emisijskih bank Združenih držav Velike Britanije in Francije, formulira pa nekatere pogoje pri izvedbi akcije za ravnotežje tečajev funta in dolarja. Vse kaže, da ameriška vlada ne bo sprejela načrta o relaciji med dolarjem in funtom, po kateri bi se začasno stabiliziral dolar na 4.05, ampak zahteva, da znaša dolarski tečaj izpod 4.

Iz Londona je odpotoval guverner ameriške federalne banke Harrison. Trdijo, da je predsednik Roosevelt pozval Harrisona, da pride v Washington. Zaradi tega je v pogajanjih za stabilizacijo dolarja in funta nastopil zastoj. Nekateri listi celo trdijo, da se bodo morda pogajanja končala šele takrat, ko se bo Harrison vrnil nazaj v London. V ostalem pa se vprašanje stabilizacije, pa čeprav samo začasne, tako trdijo krogi, ki so blizu ameriški delegacjii, ne more rešiti kar čez noč. Eventuelni sporazum, ki bi se v tem vprašanju dosegel pri pogajanjih v Londonu, bo moral biti pred objavo odobren od interesiranih vlad.

Dalje trdijo v ameriških krogih, da mora biti ameriška vlada zelo oprezna, ker gre pri tej stabilizaciji za usodo dolarja, kajti frank je že stabiliziran, kar pa tiče funta, pa tudi ne oscilira več, zaradi česar se lahko smatra, da je de facto že stabiliziran. Na drugi strani pa naglašajo, da morata biti oprezni tudi francoska in britanska vlada, kajti za izvršitev take velike operacije je potrebno, da da ameriška vlada stvarne garancije.

London, 19. junija. Valutni komisiji je zastopnik Romunije prečital izjavo v imenu svoje države, Bolgarije, Letonske, Poljske in Male zveze o zahtevah agrarnih držav, in predlagal zlasti, naj bi prvi pododbor proučil vprašanje ustanovitve fondov za denarno normalizacijo, drugi pododbor naj bi pa razpravljal o tem, kako naj bi se podelila emisijskim bankam agrarnih držav večja prožnost. Komisija je to resolucijo odkazala obema pododboroma.

Znižanja carin ne bo

London, 19. junija. lg. Konec preteklega tedna je prinesel senzacijo. Nedeljski listi so poročali o tem, da je bil vložen predlog za splošno 10% znižanje vseh carinskih tarif in za podaljšanje carinskega premirja, češ, da so to predlagali oficielno člani ameriške delegacije na gospodarskem odboru svetovne gospodarske konference v Londonu. Predlogi so v krogih konference zbudili največjo pozornost. V nedeljo zvečer pa je senator Pittman sporočil v imenu ameriške delegacije, **da ta predlog ni oficielen, temveč da gre samo za načrt strokovnjakov ameriške delegacije, ki so določili svoje naziranje, da s tem podajo podlago za razpravo o carinah v gospodarskem odboru.**

Konference predsednikov emisijskih bank so bile torej prekinjene, ne da bi bile dovedle do končnega rezultata v vprašanju stabilizacije valut. Domneva se, da so se voditelji emisijskih bank dogovorili, da bi s tehničnimi manipulacijami izključili večja omahovanja dolarja, funta in francoskega franka za čas trajanja londonske konference. Možno je, da se bodo pogajanja za stabilizacijo obnovila, ko bo dospel v London prof. Moley, posebni zaupnik Rooseveltov.

Agrarni blok

Zastopniki osmih agrarnih držav: Bolgarije, Češkoslovaške, Madjarske, Poljske, Romunije, Jugoslavije, Estonske in Litve so sklenili, da bodo imeli od časa do časa sestanke, da bodo mogli v smislu sklepov bukareške konference zasledovati skupno linijo v agrarni politiki.

Novi senatorji

Belgrad, 19. jun. (a) Nj. Vel. kralj je z ukazom od 18. junija na podlagi člena 50 ustave imenoval za senatorje gg. Jeremijo **Živanoviča,** bana v p. v Belgradu, Dragoslava **Gjorgjeviča,** pomočnika prosvetnega ministra v p. v Belgradu, dr. Savo **Ulmanskega,** univ. prof. v Zagrebu, dona Frana **Ivanišević**a iz Splita, Milovana **Džakoviča,** velikega župana v p. v Cetinjah, Mijo **Sočiča,** upokojenca iz Nikšiča, in Dobrosava **Petroviča,** bivšega poslanca iz Boljevca.

Psihologija katoliških škofov ali Slovenski Protagora v najnovejši luči

Znano je, da imamo Slovenci filozofa, ki vidi, česar nihče drugi ne vidi, in najde, česar nihče drugi ni našel. To je gospod Anton Lajovic, ki je po dolgem času zopet napisal v »Jutru« dolgo razpravo (38½ vrst petita)po svoji znani metodi. Daj Lajovicu katerikoli sodobni problem, on ga bo po svoji nedosežni duhovni elasticiteti rešil tako, kakor to zahtevajo čas in obstoječe razmere, oziroma list, v katerega piše; ta list pa je »Jutro«. S tem pa nikakor nočemo reči, da gospoda Lajovica vodijo pri njegovem filozofiranju politično-taktični razlogi — bogobvari! — on ima samo čudovito razvito sposobnost kakor njegov predhodnik, sloveči prvak atenskih sofistov Protagora, da vsako stvar lahko uči, prikaže in dokaže zdaj z enega zdaj s popolnoma nasprotnega vidika. To je posledica Lajovčevega posebnega talenta, ki je podoben polygonu z neskončnim številom stranic: na vsaki je druga rešitev — samo zavrteti je treba! In ker je zdaj aktualen Hitler in njegov pasemski nacionalizem, do katerega so zavzeli v Fuldi stališče nemški škofje in ker so z nemškimi škofi po Rimu v zvezi tudi jugoslovanski, zato je naš slovenski Protagora porabil ugodno priliko, da nam razloži o tem svoje čudovite nazore.

Takoj v prvem delu svojega eseja nas gosp. Anton Lajovic preseneti z ugotovitvijo, da, če resumiramo njegov prikaz pastirskega pisma nemških škofov, »politično gledano, pridemo do zaključka, da se je nemški katoliški episkopat priključil Hitlerjevemu režimu in, ideološko gledano, prevzel celo razna gesla nove Nemčije, ki so v izraziti opreki s čisto katoliško doktrino«. — Toda do takega zaključka bo prišel samo tisti lahkoverni bralec »Jutra«, ki ni bral pastirskega pisma nemških škofov, ampak p r i k a z gospoda Lajovica, ki v dokaz svoje trditve citira nek menj bistven odstavek, v katerem škofje odobravajo (z gotovimi bistvenimi rezervami!) stremljenje novega režima, da se vrne nemški državi enakopravno mesto v družini narodov. Pa še tu je Lajovic zamolčal, da škofje ne prisvajajo nemškemu narodu te pravice samo zaradi njegovega števila, ampak tudi zaradi njegove tvornosti in predvsem zaradi naravnega prava, kar je čisto pravilno in popolnoma odgovarja katoliški doktrini. Če se torej Anton Lajovic obeša na eno besedo, prezirajoč vse drugo, kar je za dano vprašanje bistveno (isto velja o njegovem petošolskem klobasanju o »fizikaličnem pojmovanju hitlerjevskega procesa od strani škofov«), potem moremo ugotoviti le, da je to metoda, ki bi bila tudi najbolj zakotnega atenskega sofista nevredna. Nemški škofje so začeli svoje pismo z načelnimi ugotovitvami o pasemski doktrini Hitlerja in njegovega režima in o stališču episkopata do njega, to pa gospod Lajovic e n o s t a v n o z a m o l č u j e! (»Mi katoliški škofje ne bomo napravili napake, da bi narodno probujenje podcenjevali, ker vidimo v narodu neprecenljive naturne vrednote in v p r a v i, u r e j e n i ljubezni do domovine od Boga izvirajočo moč, toda kot kristjani tudi ne bomo pozabili, da obstoja nad narodom in domovino še krščanska skupnost vseh narodov sveta... da mora biti temelj državi ne samo krvno, pasemsko edinstvo, ampak predvsem pravica, ki se razteza na vse brez razlike krvi, jezika in političnega mišljenja... da mora vsak režim strogo spoštovati čast, svobodo in lastnino vsakega...« itd., itd.) Ugotavljamo torej, da nemški škofje ne odobravajo krivic Hitlerjevega režima, marveč jih obsojajo, da na fašizem niso pristali in da k njegovim krivicam tudi sodelovati nočejo, da pa so pripravljeni podpirati to, kar se bo za narod in državo ustvarjalo koristnega, ako se bo — kakor pravijo — obnova nemškega naroda poslej vršila v znamenju križa. Zato odpadejo vsi Lajovčevi zaključki — da so namreč nemški škofje svojo »državniško modro in politično zrelo gesto« pristanka na Hitlerjev režim črpali iz nagonskih globin svojega nacionalnega čuvstvovanja v opreki z neživljenjsko abstraktno katoliško doktrino, ki so jo nagonsko zatajili — kot gola abstraktna čvekarija.

Ker pa je ta čvekarija kot dragocen prinos k psihologiji izvestnega dela slovenske inteligence vsekakor zelo zanimiva in skrajno značilna, zato si jo dovoljujemo analizirati dalje. Če so torej nemški škofje — tako argumentira Lajovic naprej na svoji lažni predpostavki — akceptirali fašistično teorijo Adolfa Hitlerja, zakaj jim jugoslovanski škofje ne sledijo? In tukaj se je povzpel naš Lajovic do v resnici zelo izvirne teorije, ki se mora vsekakor oteti pozabi! Vsak katoliški škof — tako izvaja Lajovic — je razdeljen v več medseboj deloma nasprotujočih si polovic. To so: mladostna polovica, ki sega pri vseh katoliških škofih navadno do osemnajstega, maksimalno do dvajsetega leta, in starostna polovica, ki se oblikuje po vstopu v duhovno učilišče. Lahko pa to razliko gledamo tudi z drugega stališča: s stališča njihove čuvstvene, zemeljske, nagonske psihe, ki črpa iz naroda, in njihove razumske, doktrinarne, katoliške duševnosti, ki je zrastla iz naukov sv. Tomaža Akvinskega. Moremo pa psiho škofov razumeti tudi iz nasprotstva med svetnim, političnim, onstran vsake morale utemeljenim elementom v njej, ki korenini v čuvstvu moči in veličine državnega kolektiva, in med svetovno nazornim elementom katoliške filozofije in morale, katero jim je privzgojila teologija. To nasprotstvo pa bi se dalo tudi pojmovati kot »čudna in zanimiva interferenca« dveh (ali bržčas še več) psihičnih krivulj v škofovski duševnosti: krivulja duhovnih vrednot nacionalnega čuvstvovanja in krivulja metafizičnih vrednot katoliške filozofije, ki se križajo v čudovitih interferencah (izraz je vzet iz optike) Rezultat iz vseh teh čudovitih duševnih in duhovnih, sekajočih se kolobarjev pa je ta, da pri nemških katoliških škofih prevladuje kot končna rezultanta hitlerjevska naturna akrščanska in prekomoralna, čisto zemeljska in instinktivna, nacionalistična psihična polovica: oportunizem političnega praktičnosti, ki ne temelji na motečih načelih in moralnih principih, dočim pri jugoslovanskih škofih in v prvi vrsti pri slovenskih škofih odločuje doktrinarna ozkosrčnost abstraktnih načel krščanskega svetovnega nazora, ki zaradi principa, zaradi »principijelnih bergelj« zanemarja zahteve politične koristi, življenjske oportunitete... Naj zdaj kdo poreče, da Anton Lajovic ni tisti filozof, ki ga naš praktični, vse metafizične in moralne bergle odklanjajoči čas praktičnih politikov in po časovnih sapah obračajočih se vetrnic tako nujno rabi!

Toda naš filozof še izdaleka ni izčrpal vse zakladnice svojega tako mnogostranskega in širokega filozofskega gledanja na ta problem. On namreč z enako čudovito svojevrstnostjo odgovarja na vprašanje, ki ga pri tem vsak povprečen človek stavlja: kaj je vzrok, da nemški škofje razumevajo vprašanje odnosa katoličtva do pogansko-naturnega nacionalizma s stališča praktične oportunitete (kakor predpostavlja Anton Lajovic), jugoslovanski, predvsem pa slovenski škofje, pa ravno nasprotno? Saj so vendar vsi škofje ene in iste in vrhtega še skrajno disciplinirane rimskokatoliške cerkve... Odgovor, ki res preseneča po svoji originalnosti, je takoj pri roki: Nemški škofje so se hitlerizmu »akomodirali«, ker iz njih govori že sto in stoletja svobodni narod, slovenski (n. pr. pokojni dr. Sedej) pa fašizem odklanjajo, ker so sinovi suženjsko vzgojenega naroda! — »Kakor« — tako izvaja naš slovenski Protagora — »politično modra gesta nemških škofov nosi odraz tradicionalne njihove narodove svobode, je prav tako nujno, da vsako dejanje ali nehanje, ki ga stori naš duhovni vodilni človek, nosi na sebi grenke poteze narodove turobne in nesvobodne preteklosti in tradicije. Zakaj značilno je za nesvobodni narod, kateremu tujci vodijo njegovo usodo, da izgubi smisel za politično odgovorna dejanja za pametno politično tehtanje ter da pride ob vsako globlje politično izkustvo. Ker ne more voditi svojih usod na ven, nasproti drugim narodom, se zapre sam vase, izgubljajoč svojo aktivnost. In tako je naravno, da presoja potem vse življenje le z vidika principov. Pri tem pa izgubi iz vida, da je mišljenje v principih pomembno le kot ekonomija razuma, da so to le kakor neke bergle, ki razumu pomagajo do orientacije v zamršenosti in mnogoličnosti pojavov, **da pa je tako principielno gledanje brez vsake vrednosti, ko gre za politična dejanja...«**

Človeku spričo tako drznega filozofskega poleta gosp. Lajovica v dobesednem pomenu zastaja sapa. Načelnega stališča v najvažnejših vprašanjih narodnega življenja so po tej teoriji zmožni samo ljudje suženjske mentalitete, turobne preteklosti, ki politiko presojajo s principijelnih vidikov razumskega človeka, vsi oportunisti neskončne gibčnosti in prilagodljivosti animalskega instinkta, ljudje brez principov, katera morajo po naših dosedanjih moralnih nazorih usmerjati in poviševati tudi dano golo naturnost, pa niso več vredni obsodbe kot manjvredni povprečneži, ki ne poznajo drugega kot skledo dobre papce in pupce pred seboj, — oni so »odraz tradicionalne narodne svobode«, pravi vzorniki in posnemanja vredni heroji! Tako uči Lajovčeva filozofija. In osramočena obmolkne pred to modrostjo slovenskega filozofa 20. stoletja vsa dosedanja človeška zgodovina, ki se je tako kruto motila, ko je može trdnih moralnih načel tudi v politiki — može, kakor so jih v pretežni večini rodili iz sebe baš mali in zasužnjeni narodi — postavila v svoj pantheon, ljudi, ki so se »pametno odločali« za to, kar je danes koristno, pa obsodila...

Avstrijski fašisti razbijajo dalje

Odgovor: Prepoved strankinega delovanja

Dunaj, 19. junija. ž. V teku včerajšnjega dne je prišlo v severni Avstriji v razaih mestih do narodno-socialističnih demonstracij, na Dunaju pa do novih terorističnih del. Narodni socialisti so zažgali neko barako in razbili okna na razaih kavarnah in trgovinah, uničili pa so tudi več telefonskih prog. Preiskava zaradi bombnih atentatov še vedno ni končana. Policija priznava, da je aretirala več oseb, ki so aktivni člani narodno-socialistične stranke in ki priznavajo, da so dejansko sodelovale pri teh atentatih. Baje so atentatorji po večini iz vrst dijakov. Policija pa noče izdati imen v interesu preiskave. Trdijo, da je vlada sklenila po končani preiskavi izdati posebno belo knjigo o terorju narodnih socialistov v Avstriji.

Danes se je na vseh fakultetah vseučilišča nadaljeval pouk. Do incidentov ni prišlo.

Teroristi so poskušali napad na zajezeni bazen solnegraške elektrarne, kar bi imelo katastrofalne posledice. Neznani storilci so skušali ponoči odpreti zatvornice. Če bi se to zgodilo, bi več kot tri milijone kubičnih metrov vode poplavilo vsa nižje ležeča polja in vasi in napravilo ogromno škodo. Atentatorji pa niso dobro poznali električne naprave in se jim ni posrečilo odpreti zatvornic.

Neznani napadalci so vrgli dve ročni granati na četo krščansko-socialnih telovadcev, ki so se kot člani pomožne policije vežbali v okolici Kremse. Napadalci so vrgli dve bombi. Eno so hitro brenili, da ni napravila nobene škode, druga pa je eksplodirala in hudo poškodovala 17 oseb, katere so prepeljali v bolnišnico. Napadalci pripadajo najbrž narodnim socialistom, pa jih niso našli, ker so zbežali v gozd.

Važni sklepi vlade

Dunaj, 19. junija. tg. Narodnosocialistični stranki je prepovedano vsako delovanje v Avstriji. To je posledica današnjega napada z ročnimi granatami pomožne policije v Kremsu. Ministrski svet je sprejel ta sklep na večerni seji, ki je trajala do pozne ure.

Pravosodni minister Schuschnigg je potem tudi v radiu sporočil vzroke tega ministrskega sklepa. V poročilu se navaja, da je policijska preiskava in tudi delno priznanje arestirancev nedvomno dokazalo, da so bili pri tem napadu z ročnimi granatami udeleženi člani nemške narodnosocialistične stranke in pripadniki njenih S. A. in S. S. oddelkov. Zato je ministrski svet sklenil, da se razpustijo S. A. in S. S. oddelki ter domovinska brambna zveza ter da se narodnosocialistični stranki sploh prepove vsaka strankarska organizacija. Prepovedano je tudi nošenje znakov stranke.

Glede dogodkov v Kremsu so se odredili vsi potrebni koraki, da se preprečijo nadaljni slični dogodki. Uvedena je najstrožja preiskava.

Zveza svobodomiselcev razpuščena

Dunaj, 19. jun. tg. Kakor se doznava šele danes, je avstrijska vlada razpustila zvezo svobodomislecev za vso državo. Ta zveza je organizacija, ki jo tvorijo po večini pristaši socialno demokratske stranke in ki se je v zadnjih letih močno razširila. Razpust so že dolgo zahtevali katoliški krogi.

Dr. Beneš o Avstriji

Praga, 19. junija. tg. Kakor javlja oficiozna »Prager Presse«, včerajšnje besedilo intervjuja z zunanjim ministrom dr. Benešem o avstrijskem problemu, objavljeno v »Prager Tagblattu« ni avtentično in ne soglaša s formulacijo njegovega razgovora, kakor jo je avtoriziral zunanji minister. Dr. Beneš se je z ozirom na Avstrijo izrazil izključno v duhu resolucij praške konference Male zveze.

Belgrajske vesti

Belgrad, 19. junija. l. Pod predsedstvom ravnatelja ljubljanskega železniškega ravnateljstva Josipa Cugmusa je začel zasedati danes tarifni odbor, ki razpravlja o novih železniških tarifah.

Belgrad, 19. jun. l. Pred tukajšnjim sodiščem sta bila danes oproščena ravnatelj Jadransko-podunavske banke Štefan Karamata in Borivoj Kratohvil, šef deviznega oddelka te banke, ki sta bila tožena, da sta pri nakupu deviz oškodovala dr. Jovoviča.

Belgrad, 19. jun. (a) Te dni je izšel shematizem in status osebja v resoru ministrstva za gozdove in rudnike. Knjiga vsebuje razen imen absolventov domačih in tujih gozdarskih šol tudi pregled vseh strokovnih, upravnih in računskih upravnikov tega resora po stanju 1. maja t. l.

Agrarna reforma pred senatom

Dr. Mažuranič: O anomalijah in krivicah zakonskega predloga

Belgrad, 19. junija. l. Kakor smo že poročali, je senatni odbor za proučevanje zakonskega načrta o spremembah in dopolnitvah zakona o likvidaciji agrarne reforme dokončal svoje delo in predložil senatu svoje poročilo.

Ločeno mnenje je podal član Narodnega kluba dr. Želimir Mažuranič, ki v svojem poročilu v glavnem izvaja sledeče: Zakonski predlog, o katerem se tu govori, nikakor ne pospešuje likvidacije agrarne reforme, ampak jo ravno protiustavno in nasprotno deklaracijam vlade ter v nasprotju z mednarodnimi obveznostmi države ponovno začenja novo agrarno reformo, katere konec se sploh ne da predvideti. S tem zakonski predlog ne ustvarja samo novega agrarnega objekta, kar zmanjšuje obdelane površine, ki so bile že izvzete iz agrarne reforme s prejšnjim definitivnim zakonom iz leta 1931, ampak ustvarja tudi take nove agrarne objekte, pri katerih sploh ne gre za vprašanje, kdo obdeluje dotične površine, ker se tu govori o gozdovih, ki se po svoji prirodi ne obdelujejo.

Tukaj se torej zakonski načrt popolnoma loči od že tolikokrat ponovljenega principa in podlage agrarne reforme, ki se glasi: Zemlja pripada tistemu, ki jo obdeluje. Ta rešitev objektov pomeni torej ponovno načenjanje agrarne reforme in sicer na čisto krivični podlagi ter podaja protiustavno in z ničemer opravičeno odvzemanje privatne lastnine.

Ker je prejšnji zakon iz leta 1931 definitivno stavil vprašanje agrarne reforme z dnevnega reda, so nastale radi tega za lastnike gotove pravice, pridobljene in zajamčene s pozitivnim zakonom in z ustavo. Znižanje odškodninske kvote je nadaljnje poseganje v privatne, že pridobljene in zajamčene pravice, dočim je čisto nedopustno, da se vprašanje finančnega efekta tega zakona in finančna izvedba v zakonu sploh ne rešuje, ampak se prepušča finančnemu ministru, da v soglasju z ministrskim svetom izda v tem oziru uredbo.

Sam zakonski predlog je poln tekstnih napak, protislovij in antinomij, dočim so nekatere posebne odredbe v teh spremembah naravnost katastrofalnega pomena za gospodarstvo naše države. Naj navedem samo nekaj težjih primerov:

1. V § 3a določa zakon sledeče: Občinski pašniki, ki se v katastru vodijo kot taki, ne pridejo v poštev za agrarno reformo, izvzemši onih močvirij, ki se sedaj zboljšujejo. — V prvi vrsti je treba naglasiti, da je že sama stilizacija brezpomembna, ker močvirja nimajo nič skupnega z občinskimi pašniki, radi česar je gornji stavek popolnoma brez smisla.

2. V § 3. se brez potrebe in proti ustavi razširja agrarna reforma tudi na zgradbe. V § 4 se razširja agrarna reforma na gotove prošnje, kjer je bil že končno določen supermaksimum, in to na škodo narodnega gospodarstva.

3. V § 4a se določa, da se tudi cerkvena zemljišča lahko ekspropriirajo na predlog kmetijskega ministra in po odobritvi ministrskega sveta. **S to** določbo so **težko prizadeta cerkvena posestva srbske pravoslavne in rimskokatoliške cerkve. Pri tem se je izvršila sledeča protizakonitost: Na podlagi določb** § 4a je potreben za **ekspropriacijo cerkvenih posestev pristanek ministrskega sveta. Nasprotno temu** se v § 7 sprememb v **točki 8 določa, da** se cerkvena posestva v dravski **banovini morajo ekspropriirati v šestih mesecih po veljavnosti tega zakona, in sicer po določbah odstavka** 1, 2, 3, 4 in 6 § 24 starega zakona, ki je v tem oziru ostal nespremenjen. V tem šestem odstavku § 24 je izrecno določeno, da mora to ekspropriacijo izvršiti kmetijski minister v sporazumu z ministrom za gozdove in rudnike in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta.

Torej za ostale kraje, izvzemši dravsko banovino, **za srbsko pravoslavno patriarhijo n. pr. lahko odredi ekspropriacijo kmetijski minister samo po odobritvi ministrskega sveta, dočim za ljubljansko škofijo to ekspropriacijo odreja minister za gozdove in rudnike, kmetijski minister in predsednik vlade brez predhodnega vprašanja ministrskega sveta.** V oči namreč pada, da po § 4. a cerkveno zemljišče lahko ali pa tudi ne ekspropriira, dočim se na podlagi § 7., točka 8 cerkveno zemljišče mora ekspropriirati, če presega 1000 ha. **Potemtakem se n. pr. cerkveno zemljišče srbske pravoslavne patriarhije lahko ekspropriira ali pa tudi ne, dočim se zemljišče ljubljanske škofije mora ekspropriirati.** Ta razlastitev velja tudi tedaj, če bi se vzelo, da se § 4. a sprememb in dopolnitev zakona nanaša samo na obdelana zemljišča, kar je v ostalem popolnoma poljubno tolmačenje, ker je stilizacija splošna. Tedaj bo za cerkvene gozdove ostalih krajev veljal samo odstavek 9. § 7. teh sprememb in dopolnitev, **torej bi se gozdovi ljubljanske škofije morali razlastiti, ostali cerkveni gozdovi pa bi se lahko razlastiti ali pa tudi ne.**

4. V § 7. teh sprememb je še ena protizakonitost. Ta paragraf pušča v veljavi odstavek 6. § 24. zakona iz l. 1931. Potemtakem je po tem odstavku rok 30 dni in rok šestih mesecev že davno potekel, ker se računa od dneva veljavnosti zakona iz leta 1931. Za nova zemljišča, ki spadajo pod agrarno reformo pa določba odstavka 9. § 7. teh sprememb ne odreja nobenega roka, ampak se mora tukaj očitno vzeti rok odstavka 6. § 24., to je že davno potekli rok, kar je popolna brezmiselnost. **Če bi se pa vzelo, da rok sploh ni določen, potem to ni zakon o likvidaciji agrarne reforme, ampak zakon o večnem izvajanju nove agrarne reforme v popolnoma nedoločenem času.**

5. Popolna nesmiselnost je, da ostaja nedotaknjen § 1. zakona iz l. 1931 in odstavek 6. § 24. istega zakona, ko je vendar isti v nerazrešljivem protislovju z novimi spremembami in dopolnitvami.

6. **Znižanje odškodninske kvote je neupravičeno, je navadna tatvina že pridobljenih pravic. Določba § 15. teh dopolnil pa je popoln unikum v zakonodaji. Zakon, ki ima za državo ogromen finančni efekt, se ne more in ne sme izdati prej, dokler ta efekt ni izračunan in pokrit. Popolnoma nedopustno je, da se v tem zakonu puščajo proste roke ministrskemu svetu, da dela, kar hoče in kar se mu zljubi.** To je tem bolj nedopustno, ker gre za pravice tretjih oseb, ki so že itak s spremembami oškodovane.

7. § 11. zakona iz l. 1931 je istotako nedotaknjen. Iz tega paragrafa se vidi, **da bodo tudi v pogledu nove izvedbe agrarne reforme vsled teh sprememb in dopolnitev imeli največjo korist tuji državljani, med tem ko bodo domači ljudje imeli bore malo koristi, nasprotno, imeli bodo le škodo.**

8. Vse važnejše sklepe o izvršitvi teh sprememb in dopolnitev v praktičnem slučaju, v kolikor se tičejo odvzema zemlje ali pa ne, izdajajo po utemeljitvi teh sprememb in dopolnitev eden ali več ministrov po svobodnem prepričanju in ocenjevanju. **S tem je eliminirana kontrola državnega sveta v enem najvažnejših imovinskih vprašanj, ki so ogromnega pomena za narodno gospodarstvo.** V tem pogledu postanejo lastniki zemlje brezpravni.

9. Posebna krivica je tudi v tem, **da se z novim zakonom dajejo gozdnim interesentom ugodnosti baš v onih krajih, kjer je les najcenejši.** — Iz vseh teh razlogov naprošam senat, da ta zakonski načrt kot neumesten, neupravičen, protiustaven in protizakonit s svojim glasovanjem zavrne.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo in hladno vreme.

Tajna madjarske intervencije v Berlinu

Gömbös gre poročat Mussoliniju

Dunaj, 19. junija. ž. Madjarski ministrski predsednik Gömbös je prispel danes dopoldne na Dunaj in je takoj odšel v madjarsko poslaništvo. Izjavil je, da bo še v teku dopoldneva nadaljeval pot v Budimpešto, kjer je ob 5 seja odbora Triintridesetih.

Radi vesti, da je Gömbös v Berlinu hotel posredovati med Nemčijo in Avstrijo, izjavljajo na merodajnih mestih, da tega poskusa ni bilo, ker bi Avstrija tako posredovanje itak odklonila. Če je pri razgovorih med Gömbösom in Hitlerjem bila omenjena tudi Avstrija, s tem še ni rečeno, da je madjarski prvi minister hotel posredovati, ker bi to ne odgovarjalo intencijam Mussolinija, katere so pa Gömbösu prav dobro znane.

Poročevalcu poluradne »Politische Korrespondenz« je Gömbös izjavil: »Moje potovanje v Berlin je bilo prvotno samo gospodarskega značaja. Pri zadnjih razgovorih med Madžarsko in Nemčijo so nemški zastopniki pokazali voljo do sodelovanja z nami, zdaj tik pred žetvijo je bilo pa potrebno pobrigati se za tržišče za naše poljske pridelke. Sporazum med Nemčijo in Madžarsko, je nadaljeval Gömbös, bo imel zelo velik pomen za gospodarski položaj v Srednji Evropi. Seveda sva s Hitlerjem govorila pri tej priliki tudi o vseh drugih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. Madžarska pa bo seveda tudi v bodoče ostala zvesta svojim starim prijateljem, posebno Avstriji.«

Budimpešta, 19. jun. tg. V poslanski zbornici je interpeliral danes poslanec Rassay ministrskega predsednika radi njegovega potovanja v Berlin in izjavil, da bi se javno mnenje s tem potovanjem ne bilo smelo briskirati. Potovanje se je izvršilo brez vsakršne priprave v trenutku, ko so ravno odnošaji med Nemčijo in Avstrijo zelo napeti. V sporu med Avstrijo in Nemčijo so simpatije vsega sveta na strani Avstrije. Gömbösa ni povabila nemška vlada, temveč — zunanji urad narodnosocialistične stranke.

V Parizu ne slutijo nič dobrega

Budimpešta, 19. jun. tg. V političnih krogih se čuje, da bo madjarski ministrski predsednik Gömbös že v kratkem odpotoval v Rim, da bo poročal Mussoliniju o svojih razgovorih s Hitlerjem. Oficielno se ta vest sicer še ne potrjuje, vendar se smatra v resnih krogih za zelo verjetno. V pariških krogih se pripisuje Gömbösovem obisku v Rimu zelo velik pomen. Tako piše »Journal des Debats«: »Gömbös je posredovalec med Berlinom in Rimom. Ne gre za to, da bi se spravila Berlin in Dunaj, temveč za to, da se Avstrija obkroži.«

Osebne vesti

Ljubljana, 19. jun. (a) Ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič je uradno odpotoval v Belgrad ter v četrtek 22. junija ne bo sprejemal strank.

Belgrad, 19. jun. l. Z ukazom Nj. Vel. kralja je napredoval v 7. p. sk. višji pristav **J. Lenarčič**, doslej politično upravni uradnik v ministrstvu notranjih del. Politično upravni pripravnik v okraju Ljubuški **Adolf Reja** je premeščen v istem svojstvu h okrajnemu načelstvu v Celje.

Belgrad, 19. jun. l. Na tukajšnji univerzi je bil danes promoviran za doktorja vsega zdravilstva Julij Mayer, sin uglednega zdravnika v Cerkljah pri Kranju. Čestitamo!

Škoda po nedeljskem viharju

Ljubljana, 19. junija.

Sprva lahni junijski nalivi so se v soboto in nedeljo stopnjevali do viška. Samo v nedeljo je od 7.30 do 15.15 padlo 37.5 mm dežja. Najhujši naliv, spremljan z velikanskim viharnim vrtincem je trajal od 11.40 do 12.30. V dobre tričetrt ure je padlo za 10.5 mm dežja. Pač ogromne mase! Bilo je res kritično. Vrtinec je lomil sadno in drugo drevje. Lomil je jablane kar po sredi, drugod pa je drevje ruval iz zemlje. Pred glavnim kolodvorom je odtrgal od opornikov mlade kanadske topole in jih pripognil k tlom. Na Viču je vihar podrl star kostanj na občinskem trgu. Kostanj je potrgal žice električne napeljave za razsvetljavo. Na mnogih krajih je vihar zlomil debele veje, ki so padle na tla. Po cvetličnih vrtovih je prav tako napravil veliko pustošenje. Mnogo volčjih bobov, potonk in lepo razvijajočih se dalij je potlačil k tlom. Na poljih je pomandral žita, krompir in fižol.

Na Ježici je treščilo v brzojavno in telefonsko napravo, tako, da je bila zveza z Ježico do danes opoldne pretrgana. Tudi na progi Ljubljana-Maribor je večkrat treščilo v brzojavne in telefonske naprave.

Ljubljanica je silno narasla zlasti še zato, ker so pridrvele iz Notranjske pod zemljo ogromne mase vode. Na Notranjskem sploh so bile v soboto in nedeljo katastrofalne nevihte. Ni torej čudno, da je Ljubljanica od Vrhnike do Črne vasi kmalu prestopila bregove in poplavila do 350 ha plodne zemlje. Prebivalstvo Bevk, Blatne Brezovice, Sinje gorice in Črne vasi se še ni dobro opomoglo od majniške katastrofalne poplave, ko jih je povodenj zopet zadela, k sreči ne v tako hudem obsegu kot majnika. Kmetje so na novo posadili krompir, fižol in koruzo. Vse to je na mnogih krajih prišlo zopet pod vodo. Mnogo trpe Črnovaščani, vendar se Ljubljanica sedaj ni tako močno razlila po travnikih in njivah kot majnika. Vsi so obupani, ker sedaj res ne vedo, kaj bi vsejali. Mnogo so žrtvovali za nova semena, sedaj pa jih je zadela druga povodenjska nesreča. Ljubljanica je dopoldne silno naraščala. Pri Zalogu je narasla za 1.50 m, vendar se še ni močno razlila čez bregove. Ker je bilo danes lepo in jasno, a hladno vreme, je Ljubljanica popoldne pričela polagoma upadati. Tudi Sava je močno narasla, pri črnuškem mostu za 1.20 m. Večje povodenjske katastrofe so za enkrat izključene, ker je v nedeljo popoldne prenehalo deževati.

V nedeljo popoldne je silno drvela Gradaščica, ki je regulirana in zato ne napravlja v svojem toku večjih škod. Ob izlivu nad zatvornicami je bil velikanski pritisk vodnih mas Gradaščice tako, da je bila razdrta prva zatvornica ob Krakovskem nasipu. Voda se je s silno močjo vlila naprej proti tromostovju, kjer je, kakor je poročal »Ponedeljski Slovenec«, razdrla tudi začasni jez pod prvim obokom starega mostu. Mestni delavci so danes zatvornico popravili, toda odprli drugo, da se je mogla voda sproti dalje odtekati. Nalivi so napravili tudi po drugih krajih silno škodo.

Nevaren vlomilec prijet

Kamnik, 18. junija.

Znani poklicni vlomilec Gregorin je stalen gost zaporov po vsej širni banovini. Čeprav še ni tako star, je bil vendar že 16krat kaznovan radi večjih in manjših vlomov, tako da večji del dni v letu preživi v zaporih. Komaj pride na svetlo, se že poda na svoja stara pota, dokler ga neusmiljeni paragraf zopet ne spravi za nekaj časa na varno. Zadnje čase je razvijal precej živahno delavnost v kamniškem okraju. Nabral si je že lepo število grehov in menda tudi z ljubljansko policijo ni imel čistih računov. Iskali so ga že dolgo, toda dolga praksa in slabe skušnje so napravile iz Gregorina ne samo predrznega, ampak tudi zelo previdnega vlomilca, ki se zna spretno skrivati pred možmi postave, da ga ne morejo tako zlepa dobiti v roke. V soboto pa se je le posrečilo domžalskim orožnikom, da so ga zasačili in prijeli. Morali so ga dobro ukleniti, ker imajo z njim že slabe skušnje. Lani jim je namreč pri zaslišavanju na orožniški postaji skočil skozi okno, da so ga komaj še ujeli. Ko so mu v soboto sprašali vest v Domžalah, so ga pripeljali v Kamnik, kjer ima tudi še nekaj neporavnanih računov. V prvih dneh tega meseca je namreč vlomil na Križu in odnesel nekemu čevljarskemu pomočniku nedeljsko obleko, dva para čevljev in zlat prstan. Gregorina so odvedli na Križ, kjer so v njem takoj spoznali neznanca, ki je takrat hodil okrog vaščanov po Križu in katerega so osumili vloma. Gregorin je seveda na vse pretege tajil, kar je že njegova stalna navada. Vse pa kaže, da na Križu ni nihče drugi izvršil vloma. Gregorin, katerega so oddali v zapore okrajnega sodišča v Kamniku, bo zopet za nekaj časa prikrajšan za zlato svobodo.

Procesija presv. Reš. Tel. v Belgradu

Belgrad, 18. junija.

Vse katoliške župnije so priredile danes popoldne procesijo presv. Rešnjega Telesa, katere se je udeležilo ogromno število katoliških vernikov. Posebno velika je bila udeležba šolske mladine, katere je bilo okoli tisoč. Kralja je zastopal na procesiji in slovesni službi božji, ki jo je daroval belgrajski nadškof oče Rodič, major Stropnik, belgrajsko poveljstvo pa polkovnik Stevčič. Procesijo, ki se je vila po Krunski in Frankopanski ulici ter Kralja Milutina in Kralja Milana ulici je zaključila mala četa kraljeve garde ter nekoliko gojencev podčastniške šole. Pravosodno ministrstvo je zastopal načelnik oddelka dr. Čičić. Med ostalimi dostojanstveniki smo opazili v procesiji g. Smodeja, šefa oddelka Centralnega presbiroa, g. Belančiča, glavnega ravnatelja rudarskega oddelka v gozdnem ministrstvu in g. Golio, šefa oddelka v državni statistiki.

K požaru v Vel. Gabru

Veliki Gaber, 17. jun.

Gospod urednik! Prosim, natisnite dodatno k poročilu o požaru v Velikem Gabru (»Slovenec« z dne 17. junija) tole pojasnilo:

Dopisnik iz Št. Vida trdi, da so hišo posestnika Alojzija Zupančiča rešili Št. viški gasilci. Resnici na ljubo izjavljam: Vsa čast gasilcem iz Št. Vida, ki so prihiteli na pomoč. Ali poprej so že več nego dve uri gasili domačini in okoličani. Dekleta in žene so neutrudno nosile vodo, fantje in možje pa so neustrašeno gasili z ročnimi gasilnicami, se vzpenjali na strehe, jih razdirali z mački, reševali iz gorečega poslopja, kar se je dalo in metali na tla goreče trame. Za hišo ni bilo več nevarnosti, ko so prišli Št. Vidci. Ti so pač potem z motorko še temeljitejše pogasili in udušili ogenj, ki je še tu in tam vzplapolal in goreče trame škropili z vodnimi curki. Ker so pa kmalu odšli, so še domačini nadaljevali delo gašenja. Proti večeru je še silna ploha, ki se je vlila čez Vel. Gaber, pomagala odstraniti vsako nevarnost. — Franjo Neubauer.

Rentgen in trboveljski brezposelni

Ljubljana, 19. junija.

Javnost je bila že obveščena o nameri bratovske skladnice, da v protituberkuloznem dispanzerju v Trbovljah, ki ga po večini vzdržuje sama, uvede za vsak rentgenološki pregled takso 40 Din. V protituberkuloznem dispanzerju so bile dosedaj rentgenološke preiskave, ki so zelo važne za diagnozo jetike, brezplačne. Proti tej nameri bratovske skladnice je nastal v javnosti precejšen odpor, ker bi bili na ta način od rentgenoloških preiskav in s tem praktično tudi od zdravljenja jetike izključeni vsi brezposelni in njihove družine. (Člani bratovske skladnice, to se pravi, še zaposleni rudarji imajo seveda vedno brezplačno dispanzer na razpolago.)

O tej nameri se je posvetoval kuratorij protituberkuloznega dispanzerja, ki se je sestal v petek v Trbovljah pod predsedstvom ing. Loskeja. Po daljšem obravnavanju zadeve je kuratorij prišel do spoznanja, da bi splošna izvedba te namere pomenjala velik udarec za zdravstvene razmere v Trbovljah in v sosednjih revirjih, saj so prizadeti brezposelni najbolj izpostavljeni jetiki. Obenem pa bi z izvedbo te namere bilo tudi znatno okrnjeno delovanje dispanzerja samega, saj je le malo ljudi v Trbovljah, ki bi zmogli tako visoko takso. Zato je kuratorij sklenil, da se taksa sicer uvede, toda le za tiste, ki so dovolj imoviti, da jo morejo plačati. Od revnih in brezposelnih pa se taksa tudi v bodoče ne bo pobirala. To pomenja, da bo rentgenološki aparat tudi v bodoče ogromni večini skrajno obubožanega trboveljskega prebivalstva na razpolago.

Nočem postelje v sobi pač pa **Couch zofo** ali fotelj, ki se spremeni v mehko udobno posteljo za eno ali dve osebi. Tudi vse tapetniške izdelke: madrace, otomane itd. dobite pri

FRANC JAGER, tapetnik
SV. PETRA NASIP št. 29
Telefon 20-42

Pereče vprašanje litijske fare

Litija, 17. junija.

Litijski trg spada pod faro Šmartno pri Litiji, kjer se vrše krsti, poroke in vsa druga cerkvena uradovanja, ki se tičejo prebivalstva litijskih tržanov. Pred vojno in po vojni je v litijskem cerkvenem poslopju stanoval vedno kak vpokojen duhovnik, ki je v Litiji opravljal sv. mašo, hodil v najbližjo okolico obhajat bolnike in delno poučeval verouk na litijski šoli. Zadnji takih vpokojenih duhovnikov, ki so za svoje cerkveno delovanje dobivali od litijske občine letno nagrado 6000 Din mesto pripadajoče jim minimalne bire, je bil g. duhovnik v p. Franc Kralj, kateri se je izselil pred 3 leti na Uršna sela.

Takrat so načeli vprašanje samostojne litijske fare. Proti tej pa so nekateri, katerim ne gre v račun aktiven duhovnik v Litiji, nahujskali tržane, da se je ta načrt moral začasno umakniti. Ker je cerkveno-duhovniško delo v Litiji v zadnjih letih silno naraslo, saj spada pod okrilje litijske cerkve vse prebivalstvo ne samo litijskega trga, ampak celotnega industrijskega Gradca, Gornjega Loga, Podšentjurja, Grbina, Brega, Tenetiš, Zagorice, je bil začasno prestavljen v Litijo šmartinski kaplan g. Vinko Lovšin, ki sedaj v Litiji opravlja vso duhovnijsko službo. Še stari občinski odbor, kateremu je načeloval župan Lebinger, je priznal g. Lovšinu letno nagrado v znesku 6000 Din, organistu 3600 Din, mežnarju pa 1800 Din. Te postavke je brez vsega skozi vrsto let potrjevala banska uprava in so bili vedno izplačani celotni zneski. — Še v lanskem proračunu, ki ga je sestavljal že novi občinski odbor, so bili ti izdatki priznani in tudi izplačani. Iz nepojmljivih vzrokov pa sedanji župan vzlic odločni zahtevi vseh občinskih odbornikov teh postavk za duhovnika, organista in mežnarja ni hotel dati v letošnji proračun, tako da vsi ti trije od občine ne dobe nobene nagrade in jim je eksistenčna možnost resno ogrožena. Cerkvena oblast v Šmartnem je odločno posredovala, da se ta stvar na občini popravi. Pa niso hoteli in tako je prišlo sedaj do krize ter bo s 1. julijem g. Vinko Lovšin zapustil Litijo in bo vsako cerkveno opravilo v litijski podružnični cerkvi odpadlo.

V petek 16. junija je bila sklicana seja trškega odbora, na kateri bi bili morali najti sporazum z županstvom, da bi se dobila potrebna sredstva za kritje izdatkov za duhovnika, organista in mežnarja v Litiji. Za to sejo so izvedeli farani iz Litije in Gradca, ki so se v precejšnjem številu zbrali pred Meškovo gostilno, kjer so se člani trškega odbora posvetovali in ugibali kako in kaj. Žal pa sedanji župan ni hotel pristati na kakršnekoli izdatke v te namene, vsled česar je prišlo do precej razburjene debate, v katero so posegli tisti, ki so bili za to, da ostane v Litiji duhovnik. Ker so se pa ljudje na tem sestanku zelo razburili, je orožništvo razpustilo zborovanje.

Vsled tega negativnega zaključka ostane za prihodnje Litija brez duhovnika, in to le zaradi nekaterih, ki so se pred 3 leti tudi upirali ustanovitvi samostojne fare v Litiji. Tedaj bi bilo stalo to 100.000 Din in bi bili sedaj brez teh nerazveseljivih dogodkov. Tako pa so morali ravno letos litijski tržani poseči prav globoko v žep, da so plačali v Šmartno 70.000 Din za zgradbo gospodarskega poslopja, ki je lansko leto pogorelo, kar bi si bili lahko prihranili, če bi bila pred tremi leti zmagala razum in vest. Tako pa ostane ustanovitev prepotrebne litijske fare odprto pereče vprašanje, ki ga bo treba v kratkem vendarle rešiti — naj to kdo hoče ali noče!

Pevska zveza

Priglase za cerkveni koncert dne 30. julija še sprejemamo, toda samo še ta teden je čas. Nekaterih zborov še pogrešamo med priglašenimi. Opozarjamo, da bo vožnja po železnici tretjinska in bodo dobili pevci legitimacije zastonj. Gg. pevovodje prosimo, naj z vajami pohite, da bomo mogli v drugi polovici julija pričeti s skupnimi vajami.

Ljudsko petje pri biserni sv. maši g. nadškofa dr. Jegliča naj bo nad vse veličastno! Zato treba, da se pesmi vsi udeleženci dobro nauče. Peli bomo za vstop: Kraljevo znamenje križ stoji; pri darovanju: Rihar: Srce Marijino in po povzdigovanju: Vavken: K Tebi, Jezus ljubeznivi. Te pesmi so v Ljudski pesmarici. Po zavživanju bo pa na vrsti znana ljudska pesem: Angel Gospodov, ki jo je priredil dr. Kimovec za ljudsko petje in se dobe note za 2 Din v Jugoslovanski knjigarni. Zveza bo preskrbela vsakemu priglašenemu zboru za en izvod pesmi. Besede bomo dali pa v tisk v velikosti Ljudske pesmarice in jo bo razpošiljala pisarna Katoliške akcije. Naročajte pri njej! Nujno potrebno pa je, da se vsi nauče enotnega teksta po tej izdaji. Za sklep bomo peli še Povsod Boga. Če se bodo vršile popoldne še skupne litanije, bomo sporočili pesmi pravočasno.

Pevski tečaj se bo vršil za pevovodje v Št. Vidu nad Ljubljano v knezoškofijskih zavodih, in sicer od 3. do 5. julija. Hrano in stanovanje bo plačala vsem udeležencem Pevska zveza. Tečaja naj se udeleže prav vsi oni pevovodje, ki žele sodelovati v zboru pevovodij pri slavnostnem koncertu dne 29. julija in vsi oni vodje onih zborov, ki bodo sodelovali pri velikem koncertu dne 30. julija na Stadionu. Sporočite pa takoj odboru vsi udeležbo. Potrebno je to radi priprav in evidence.

Gospodinjska šola in internat „Mladika“

Gospodinjska šola »Mladika« pripravlja v prvi vrsti hčere meščanskih slojev iz vse države za dobre in spretne gospodinje in jih vzgaja za vzgledne žene, matere in zveste državljanke. Pouk v gospodinjski šoli »Mladika« obsega teoretične in praktične predmete. Prve tvorijo: zdravstvo, državoznanstvo, gospodinsko spisje in računstvo; praktična stran pouka obsega vsa potrebna in običajna gospodinjska dela, ki spadajo v delokrog slovenske gospodinje. V 11 letih svojega obstoja je gospodinjska šola »Mladika« vzgojila celo vrsto najboljših gospodinj, ki se sedaj odlično uveljavljajo na svojih domovih ali pa na mestih, kamor jih je usoda posadila. Gojenke gospodinjske šole so lahko interne, ki stanujejo v internatu in to je predvsem želeti, so pa tudi lahko zunanje, ki stanujejo izven internata. Prve plačajo za vso oskrbo 900 Din, druge plačujejo mesečno 450 Din. Gospodinjska šola je enoletna in traja od 1. oktobra do 28. julija vsakega leta.

Vpisovanje v gospodinjsko šolo se bo vršilo v dneh 27. in 28. junia od 8. do 10. v poslopju »Mladike« v Šubičevi ulici pri dežurni učiteljici.

V zvezi z gospodinjsko šolo je internat »Mladika«, ki je namenjen tako gojenkam gospodinjske šole kakor tudi vsem onim gojenkam, ki želijo obiskovati katerokoli šolo v Ljubljani. Smoter tega internata je, da nudi svojim gojenkam dom, ki jim naj nadomešča domačo hišo in ki jih nadzira po volji staršev. Zavod se briga za popolno oskrbo gojenk, tako da dobe gojenke zdravo, moralno, umsko in telesno vzgojo, vse v duhu nacionalne jugoslovanske misli. Gojenke nadzirajo prefekte, ki dajejo gojenkam praktičen pouk zlasti iz živih jezikov. V internatu je vpeljana menjaje se dnevno konverzacija v tujih jezikih. Na razpolago je klavir, kjer poučujejo gojenke posebne učiteljice glasbe v zavodu ali pa se lahko učijo gojenke po želji staršev tudi izven zavoda. Gojenke imajo dnevno obligaten izprehod, lahko pa tudi posečajo gledališča in koncerte — pod nadzorstvom seveda — in ako to žele starši. Zavod ima stalnega hišnega zdravnika in dobivajo starši o zdravstvenem stanju gojenk vedno potrebno obvestilo. Gojenke plačajo za vso oskrbo mesečno 900 Din, za pouk klavirja še posebej 150 Din mesečno, ako se ga uče in to v naprej. Prijave za internat je poslati čimpreje. Nadaljnja navodila daje med počitnicami ravnateljstvo mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.

Boben kar naprej poje

Vransko, 18. junija.

Na tukajšnjem sodišču so sedaj razpisane štiri dražbe zemljiških posestev. V kat. občini Založe gre na dražbo posestvo vl. št. 63. Cenjeno je to posestvo na 63.898.65 Din, najmanjši ponudek znaša 43.933 Din. Posestvo obstoji iz stavbišč s pritiklinami in zemljišči. V davčnih občinah Polzela in Podvrh je razpisana dražba zemljišč vl. št. 380 in 138 obstoječih in samih zemljiških parcel. Cenilna vrednost znaša 9048 Din, najmanjši ponudek pa 6032 Din. Tretje posestvo se nahaja v trgu Vranskem in obstoji iz stavbe in gospodarskih poslopij ter nekaj zemljišč, cenjeno je na 66.942 Din, najmanjši ponudek pa znaša 50.000 Din. — Kot zadnje gre na dražbo posestvo obstoječe iz vl. št. Prekopa 241 in Črni vrh 89. Cenilna vrednost tega posestva, ki je še precej obširno, je 97.071.53 Din, izklicna cena pa 75.000 Din. — Čeravno ne spadajo vsa ta posestva pod zakon o zaščiti kmetov, je vendar razvidno, da zaščita dolžnikov ni tako učinkovita, kakor so to posestniki upali. — Vse te dražbe se vrše v prvi tretjini meseca julija. Druge sledijo pozneje!

Šmarje pri Ljubljani

V soboto, 17. t. m. so naši zvonovi oznanjali žalost; položili smo k večnemu počitku učenca IV. a razreda tukajšnje osnovne šole, Antona Skubica z Gor. Blata št. 8. Ni še dolgo, odkar so ga peljali v ljublj. bolnišnico, tam so pa spoznali, da je neozdravljiv; pripravili so njegovo dušo za nebesa ter so še živega pripeljali domov. Imel je vnetje možganske mrene. Na praznik sv. Rešnjega Telesa ga je Vsemogočni poklical k Sebi, staršem pa je pustil še 2 hčerki in 3 sinove; vendar je očetu Antonu in materi Alojziji zelo hudo po njem, ker je bil najstarejši otrok (12 let), zelo priden in jim je bil v veliko pomoč. Pogreba so se udeležili tudi šolski otroci s predstojniki ter so se od svojega dragega součenca poslovili z molitvijo in ganljivo pesmico »Gozdič je že zelen«. Rešen si, dragi Anton, te solzne doline, mi se te bomo pa vedno spominjali v svojih molitvah!

Kulturni obzornik

Ljubljanska drama: Tartuffe

Naša drama je z Molièreovim Tartuffem v Župančičevi prepesnitvi in Gavellovi režiji dosegla uprizoritev, ki se je skoraj ni mogoče nagledati, zato lahko rečemo, da so igravci dosegli popolnost, preko katere nimamo misli in želje. Če naj tudi gledališko delo ne bo enkratno, sama ponazoritev ali uprizoritev pesnikovega dela, ampak prav tako umetnina, ki s svojimi oblikami, svojim redom in duhovnostjo budi še nova doživetja in ugodje, potem je g. Gavella s svojimi igravci v popolni meri dosegel to v Tartuffeu.

Tartuffe je oblikovno najbolj izčiščeno, dasi vsebinsko morda ne najbolj značilno Molièreovo delo. Tu se je veliki komedijant, šaljivec in satirik približal klasicizmu in ustvaril oblikovno in vsebinsko uravnovešeno mojstrovino. Danes nas ne moti, da je bil Tartuffe najbolj osovraženo delo, da je že sam predmet pobožnjaštva in licemerstva motil in da je Molièreov svet nasprotnike Ludvikovega baroka le preveč spominjal na renesančno posvetnost, da celo na poganstvo. Ne smemo pozabiti, da je Molière s svojimi burkastimi zgodbami, življenjskimi parodijami in predvsem s svojo ostro besedo zgrabil svoj čas prav pri koreninah, da je smešnost upodobil na razmerah, ki so bile resnične, in da je njegova komičnost bolela neposredno, ne samo estetično ali idejno, kakor jo doživljamo danes. Zato današnjega čuta ne sme preveč motiti, da je zgodovinska igra postavljena celo pod plašč kraljevega varstva, da je skoraj vse zadnje dejanje deus ex machina kraljeve milosti, uvidevnosti in modrosti, zakaj Tartuffea bi sicer ne igrali ne na dvoru ne drugod, ker so mu bili nasprotni dvor, meščanstvo in cerkvena oblast.

Ako gledamo Tartuffea, ki je dobil celo v našem življenju svojo stalno simboliko hinavca in svetohlinca, se nam brez pravega vidika zdi delo nejasno in kljub svoji skrajni preprostosti nedognano. Ako je Tartuffe že od začetka navaden slepar, tak, kakršen se nam pokaže na koncu, tedaj je vse njegovo pobožnjaštvo le igra, ki je estetično in etično malo rabna. Drugačen je naš občutek, ako isto osebo zvežemo s pogledom na Orgona. V Orgonovi meščanski hiši živita dve stranki: gospodar Orgon, pobožen in imovit meščan, in njegova mati gospa Pernella, oba brezmejno vdana Tartuffeu, ki ga je gospodar privedel v hišo, nasproti njim ves mladi svet, željan življenja in nasproten Tartuffeovemu pobožnjaškemu nasilstvu. Zaman so vsa prigovarjanja Orgonu, naj gre Tartuffe iz hiše. Tedaj Orgon sklene — Tartuffe dobi njegovo hčer. Hči se topo vdaja, a sin Damis vzroji — oče ga razdedini in zapiše vse premoženje Tartuffeu. Tedaj se prikaže Tartuffe: ni mu za hčer, bolj mu je za prijetno zabavo z Orgonovo ženo. Tedaj žena začne možu odpirati oči, mirno, a tem gotoveje. Orgon se mora sam prepričati, da svetostni in čednostni Tartuffe ne pozna nobene ovire do greha, da bi mu kar na debelo zapeljal ženo. Ko ga požene iz hiše — se postavi Tartuffe na zadnje noge: hiša je njegova in Orgona bo naznanil kralju, da skriva v hiši nedovoljena pisma. Toda kraljeva milost je večja kot Tartuffeova zloba.

Smešni junak komedije je Orgon, prevarani oboževavec Tartuffeove pobožnosti, prav tako kakor je Argan v »Namišljenem bolniku« žrtev domišljavih in sebičnih zdravnikov. Vsa smešna igra ima dokazivno in satirično ost. Molièreov humanistični čut, ki povsod poudarja pravo mero in srednjo pot, je v kratki komični zgodbi šel tu preko svojega priljubljenega grohota v problem sam in dal svojemu negativnemu zgledu globokih človeških podstav, ki segajo preko njegovega osebnega nazora še dalje v skrite kote občih neredností in človeške neskladnosti. Orgonu ob stran je sicer postavil Kleanta, ki ga z dolgimi tiradami prepričuje o njegovi slepoti in je v resnici pravi besednik pisateljevih nazorov in povprečnega okusa, vse to je Orgonu tuje, boljši lovec njegove duše je Tartuffe. Kaj Orgonu besede in misli, ko v svojem meščanskem blagostanju, realistični in udobni vernosti potrebuje za svoje srce samo medu; zanj, ki mu je čednost prvo in zadnje v življenju, in jo zahteva predvsem pri drugih, zanj je treba dokaza izpod namišljene, hlinjene ali celo zločinske čednosti. Tako mora ta čednostno naivni Orgon doživeti komiko lažnjive čednosti v najbolj otipljivi obliki. Tartuffe sam pa nam razkriva golo človekovega licemerstva in laži. Dasi je sicer tudi Tartuffea Molière postavil predvsem v dokazivno igro, kot sredstvo za Oregonovo komičnost, ga je izdelal z veliko pesniško močjo in plodovito življenjsko problematiko. Pobožnjaško šolani in prevejani lisjak, ki ni samo spreten dialektik, ampak pravi virtuoz na človeškem instrumentu, ima najbližjo pot do Orgonove mlade žene. Pobožna zunanjost, ali zlagana ali resnična, recimo da tudi resnična, se veže s pustolovsko pohoto in si nadevlje videz naturnosti in moralne opravičenosti. Dve največji laži je pesnik vcepil temu pustolovcu. Tartuffe pravi Elmiri, ki se čudi njegovemu nedovoljenemu ravnanju: »V ljubezni, ki nas veže na nebo, / ljubezen nam do časnosti ne ugasne, / in naši čuti se lahko užgo / že tu za božje umotvore krasne«. Orgonu pa se nato obtožuje s sladostrastno spokornostjo: »Da, da, brat moj, jaz ves sem razuzdan, / nesrečen grešnik, v krivdi zakopan, / zločinec sem najhujši na tem sveti... / Mar slutite, kaj v meni vse tiči?«. Tako se izpod dialektike umstvene zablode človeka-slabiča, ki si k slabim dejanjem rad poišče božje prizanesljivosti in zlaganega kesanja in zato ni čudno, da ima za 4. dejanje Tartuffe cel traktat o moralni laksnosti, mimo katerega gremo danes mirne duše kot zgovinske poredności, Tartuffe sam pa ostane zgled verske in moralne spekulacije, ki je v vsaki obliki odurna in neznosna, hotena in neprostovoljna. Tartuffe ni smešen, ampak je na skrajnem koncu astetične verjetnosti, za komedijo nekaj podobnega kakor je pri Shakespareju Jago za tragedijo komaj verjeten.

Delo se je po večkratni predelavi Molieru izoblikovalo v prekrasno pesniško dialektiko, v mojstrsko zgrajeno igro, ob kateri je vse svoje robatosti plantovske komedije komaj še mogel rabit in jih je v resnici zelo milo uporabljal. Tako imamo sicer smešnega očeta z mlado ženo in dorasli mi otroki, burkasto realistična dokazovanja človeških strasti in družabnih neskladnosti, a vse kljub preprosti, naravnost naivni zgodbi povezano v nujnost smešnega hišnega okolja in ostre pesniške vsebine. Živahni dialektični igri okoli gospe Pernellove sledi Orgonov prihod s čudovito ekspozicijo o Tartuffeu, o katerem slišimo, da se izdatno masti z darovi tega sveta, a Orgon, ki preslišuje vsa poročila o bolezni svoje žene — štirikrat vpraša: »Kaj pa Tartuffe?« in vsikdar vzdihne: »Ubož

Ljubljanske vesti:

Krožno progo tramvaja

pično graditi

Ljubljana, 19. junija.

Kakor smo že poročali, je trasiranje krožne tramvajske proge že dovršeno, zaključena pa so tudi vsa druga pripravljalna dela, enako so zaključene razne potrebne formalnosti. Delo za obnovo stare proge in za zgradbo krožne proge se prične po največji verjetnosti dne 30. t. m. Graditi prično najprej pri Sv. Petru, kjer se bo krožna proga odcepila od dosedanje proge in bo vodila po Jegličevi cesti ter Masarykovi cesti. V tej smeri bodo tudi dela napredovala. Ko so urejevali šentpeterski park, so v vogalu odcepili kos parka, ki bo potreben za lok. Izginilo bo seveda tudi stranišče. Vsa izkopna dela bo opravljala Maloželezniška družba v lastni režiji, vso drugo napravo proge, to je napravo novih tračnic, pa bo izvršila tvrdka Siemens-Schuckert. Odvoz nakopanega grušča bodo opravile zasebne tvrdke.

Za tem bodo pričeli obnavljati staro progo in sicer na Masarykovi cesti ter nato v etapah čez vse mesto. Nazadnje bo na vrsti Zaloška cesta. Etape bodo dolge po 300 m ter bo obnovitveno delo na njih trajalo približno kakšnih 10 dni. Toliko časa bo promet na posameznih etapah počival, medtem ko se bo na drugi progi redno vršil. Na vsej progi bodo izmenjane tračnice. Če bo delo gladko napredovalo in ne bo preveč nagajalo vreme, bo proga obnovljena že do 1. novembra t. l. Vsa dela so proračunana na 12 milijonov 800.000 Din. Za kritje stroškov je sklenjen poseben sporazum s tvrdko Siemens-Schuckert, ki ga je že odobril občinski svet, o čemer smo že poročali. Zaenkrat Maloželezniška družba ne bo naročila nobenih železniških voz.

Po večini bo Maloželezniška družba na progi obnovila tudi tramvajske drogove. Nove drogove družba že izdeluje v lastni delavnici ter so pri teh delih zaposleni sami domači ljudje in je uporabljen sam domač materijal. Nekaj drogov je že napravljenih. Delavnica bo izdelala več drogov, kakor jih bo potrebnih, tako da jih bo nekaj ostalo. Te drogove bo družba uporabila prihodnje leto, ko se bo pričela graditi proga na pokopališče k Sv. Križu. Seveda zavisi gradnja te nove proge od izboljšanja gospodarskih oziroma denarnih razmer.

Pri obnovitvenih tramvajskih delih oziroma pri gradnji krožne proge bodo zaposleni sami domači ljudje in bo uporabljen, kolikor je le možno, domač materijal. Le osebje pri vodstvu tramvajske gradnje bo dala Siemens-Schuckert.

Procesija presv. Reš. Tel. pri sv. Krištofu

Edina javna manifestacija, ki se je mogla preteklo nedeljo izvršiti cela nemoteno na prostem, je bila procesija sv. Reš. Telesa pri sv. Krištofu. Precej pred šesto zjutraj se je zbrala ogromna množica ljudstva, ki bi bila napolnila pet cerkvic, kakoršna je cerkev. sv. Krištofa. Točno ob šestih se je razvila po Dunajski cesti proti mitnici po lepem redu procesija v veličastno manifestacijo katoliškega življenja in prepričanja meščanov tega okraja.

Posebno izrazito sta se letos pokazali Društvo katoliških mož in Društvo katol. mater Kat. akcije pri sv. Krištofu. Prvo je nastopilo s svojo novo krasno zastavo sv. Cirila in Metoda, patronov bodoče župnije za ta okraj, drugo pa z lepim novim banderom Žal. M. B. in sv. Ane, oboje novo še le minili teden. Za obema zastavama se je razvrstilo članstvo obeh društev v dolgo vrsto, ki so med procesijo glasno molili. Izredno veliko je bilo tudi narodnih noš, kar je dalo procesiji posebno pestrost. Manj je bilo pa letos malih deklic, ker je vreme grozilo vsaki čas z nalivom. Nekaj posebnega ej bilo pri letošnji procesiji tudi to, da je cela procesija pred vsakim blagoslovom zapela katoliško himno »Povsod Boga«, katere besedilo je dobil vsak udeleženec tiskano. Tudi cerkveni zbor je mojstrsko lepo proizvajal evharistične pesmi pod vodstvom svojega mojstra-pevovodje g. Ludovika Puša.

Ko se je procesija vrnila k cerkvi, so mogli v cerkev samo otroci in svetilci in svetilke, pa še ti so napolnili cerkev do neznosnosti. Drugi pa so ostali zunaj cerkve. Ko se je pa kmalu nato vlil dež, so morali ti bežati domov brez sv. maše. Trpke opazke so se čule med to množico proti vsem, ki zavirajo tako brez vzroka povečavo cerkve, ki je vendar najnujnejša javna zadeva celega okraja. Videlo se je, da nevolja radi tega med ljudstvom narašča. Procesijo je vodil upravitelj cerkve sv. Krištofa p. Kazimir Zakrajšek O. F. M. ob asistenci g. dr. J. Fabiana, vseuč. prof. in g. dr. A. Zupana, gimn. prof.

Meščanstvu in fotoamaterjem

Da se izpopolnijo zbirke slik in fotografij, ki tvorijo tako za mestno kroniko kakor za bodoči mestni muzej veliko vrednost, se obrača mestno načelstvo na vse meščanstvo in naše fotoamaterje z vljudno prošnjo, da odstopijo mestnemu arhivu po en izvod slik in posnetkov vseh ljubljanskih dogodkov, svečanosti in prireditev tako iz pretekle dobe, kakor sedanjosti. Vsi dogodki, ki se tičejo našega mesta, njegovega razvoja itd. so važni za zgodovino mesta in njegovega prebivalstva. Istotako se mestno načelstvo priporoča našim fotoamaterjem, ki spremljajo vse s kamero, da se spomnijo tudi v bodoče mestnega arhiva, ki zbira vse fotografične posnetke, da se ohranijo našim potomcem. S tem pripomorejo ustanovitvi mestnega muzeja, ki bo odprt vsem in prikazoval razvoj mesta v beseda in sliki.

Naše meščanstvo hrani mnogo slik in fotografij — iz veselih in žalostnih dni —, ki se tičejo našega mesta in njegovega prebivalstva.

Take slike in fotografije zapadejo prejkoslej pozabljenju in izgubi. Zbrane in shranjene v mestni zbirki pa bodo ohranjene še dolgo in služile zgodovini našega mesta in mestnemu muzeju. Poklonite jih v ta namen. Mestni arhiv (soba št. 34, III. nadstropje) ima nalogo uvrščati vse slike v zbirko in vpisati darovalce v knjigo podpornikov mestnega muzeja.

Mestno načelstvo.

Povem ti, Slamič, takole:
„Radujemo se karfijole zabeljene z maslom dišečim, zalite z „ventlincem“ kipečim!“

Dr. Pintar
zopet redno ordinira

Koncert pevskega društva „Krakovo-Trnovo“

Pred nekaj dnevi je priredilo pevsko društvo »Krakovo-Trnovo« pod vodstvom prof. A. Gröbminga svoj koncert. Izbralo si je topot za svoj nastop dramsko gledališče. Morda je ta izbera v splošnih smereh dobra; zdi se pa, da je akustika nekam problematična, vsekakor bolj, kot v ostalih naših koncertnih dvoranah in da je tedaj uspeh v precej večji nevarnsti.

Spored, ki jih je izvajal ta moški zbor, je zajemal razen ene izjeme produkte slovenskih skladateljev. In če je bil prvi del nekam bolj pester, je pa drugi učinkoval lepo enotno, ko je objel zaključeno zbirko vrednih skladb našega najproduktivnejšega zborovskega skladatelja Emila Adamiča. — Med obema deloma je nastopil z dvema samospevoma naš operni tenorist S. Banovec, ki je obenem zapel tudi solo-vložke v Adamičevih pesmih. Spremljal ga je pri klavirju pianist H. Svetel.

Zbor šteje kakih štirideset pevcev precej raznolike glasovne materijalne kakovosti. Ugodne zlitosti še ni prav dosegel, ima pa v posameznih glasovih marsikaj lepega. — Izvedba topot ni zapustila najboljšega vtisa, — učinkovala je nekam medlo. Toda o tem je težje govoriti, ker človek ne ve, koliko je šlo na rovaš slabe akustike, in koliko na rovaš zborove nesigurnosti. In to še zlasti, ker se je na drugi strani v vsem zrcalila velika skrbnost in pozornost v smeri interpretacijskih fines.

Solist je svoje samospeve zapel prav všečno. V solo-vložkih pa je bil manj izdelan, tako v muzikalni, kot glasovni smeri. Zdi se, da mu je sedaj ob koncu operne sezone glas že dokaj utrujen in se ne odziva složno pevčevemu hotenju. Voix mixte mu odpoveduje in treba bo oddiha in okrepitve, da ne nastopi popolna divergenca. — Pianist je svojo vlogo rešil lepo.

Gledališka dvorana je bila zasedena nekako do polovice. Vse kaže, da se koncertna sezona bliža polagoma zaključku.

V. U.

★

⊙ **Vidovdanska proslava na uršulinski učiteljski šoli in z njo združeni vadnici ter na uršulinski realni gimnaziji v Ljubljani** bo v četrtek, dne 22. junija. O. 8 bo zahvalna služba božja, nato proslava v telovadnici. Po odredbi ministra prosvete so k slavlju vabljeni vsi roditelji učenk, ki obiskujejo omenjene uršulinske šole. Vhod pri vnanji uršulinski šoli.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprta.
Opera: Sevilski brivec. Izven.
Kino Kodeljevo: Zaprto.
Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva c. 20.

★

⊙ **Sklepna produkcija gojencev drž. konservatorija** bo v sredo, dne 21. t. m. ob 20 v Unionski dvorani. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

⊙ **Florjansko cerkev prenavljajo.** Okolica Florjanske cerkve je bila spomladi prenovljena, postavljen je bil tudi spomenik Janeza Nepomuka v nekdanja vrata cerkvice, niso pa bile še prenovljene stene cerkvice. S tem delom je pričela včeraj tvrdka Ogrin, ki ga je prevzela. Ko bo dovršeno še to delo, bo imelj cerkvica in sploh vsa okolica ves drugačen videz kakor doslej.

⊙ **Ostanki Radeckijevega spomenika.** Dolgih petnajst let je sameval in kazil Zvezdo podstavek nekdanjega spomenika Radeckemu. Prve dni novembra 1918, ko se je Ljubljana veselila narodne svobode, so prišli ponoči v Zvezdo neznanci, vrgli na spomenik vrv in potegnili bronasti kip avstrijskega feldmaršala neslavno doli. Ljubljana se še ni do dobra pomirila te čudne in nenavadne senzacije, ko je naslednjo noč že izginila tudi napisna nemška bronasta tabla, ki so jo neznanci prav tako odnesli. Ostala sta še bronasta venca ob straneh, ki se ju niso mogli polakomniti. Nikoli ni Ljubljana izvedela, kdo je Radeckijev spomenik odnesel. Ostal je le kamen, na katerega je občina dala postaviti vazo. No, včeraj pa so prišli mestni delavci in pričeli podirati kameniti podstavek.

⊙ **Vilharjeva cesta.** V kratkem prične mestna občina nadaljevati z gradbo Vilharjeve ceste. Dela na tej cesti je zavrl spor s tvrdko Bartol-Škrbec zaradi njene posesti, čez katero mora cesta iti. Ta spor je bil sedaj rešen in bo mestna občina plačala tvrdki primerno odškodnino, nakar se bodo mogla dela zopet nadaljevati.

⊙ **Lastniki konj in voz** se pozivljajo, da najkasneje do četrtka t. j. do 22. t. m. pridejo v mestni vojaški urad na Ambrožev trg št. 7-I, soba št. 5 po knjižice za svoje konje in vozove, ki jih je v soboto pregledala vojaška komisija. Vsak pregledani konj in voz mora imeti svojo vojaško knjižico, sicer se lastnik kaznuje po vojaških kaz. predpisih. Kdor svojih konj in voz iz kakršnihkoli razlogov ni pripeljal k pregledu, naj do četrtka, 22. t. m. s pravilno kolekovano vlogo obrazloži, zakaj tega ni mogel storiti. sicer ga bo vojaška oblast brezpogojno najstrožje kaznovala po § 44. voj. kaz. zak.

⊙ **Z zidarskega odra padel.** V Verovškovi ulici je padel z odra nove stavbe včeraj zjutraj 43 letni zidar Janko Valetič s Šmartinske ceste 14. Na odru mu je prišlo za trenutek slabo in je padel na tla. Dobil je poškodbe na glavi tako, da ga je moral reševalni ivto prepeljati v bolnišnico.

⊙ **Iz policijske torbe.** Na Brdu pri Viču so orožniki prijeli ciganko Kato Hudorovičko s petimi otroci. Ciganka je vodila s seboj 10 letno kobilo, za katero je orožnikom zatrjevala, da jo je kupila za 50 Din na živinskem sejmu. Orožniki ciganski tega seveda niso verjeli in so dognali, da je bila kobila ukradena Slavku Vrhovcu na Vrhovcih pri Dobravi in sicer pred 10 dnevi. Orožniki so ciganko spravili v zapor, ne vedo pa, kam bi s cigančeti. Kobilo so pa vrnili lastniku. — V noči na nedeljo je budni stražnik na Karlovšem mostu prijel dva mlada fanta, ki sta nesla nekaj težkega. Bila sta to kovinarja Anton S. in Matiče J. Fantalina sta vlomila v delavnico Josipa Otorepca Za Gradom ter odnesla več orodja in bakra v vrednosti 2200 Din. Stražnik je Tončka prijel, Matijček je pa pobegnil, pa je policija pozneje prijela tudi njega. — Od doma sta pobegnila fantiča Maks Müller in Viljem Volčič s Kodeljevega. Pogrešajo ju že od 12. t. m. — Policija je izgnala prodajalca preprog in brivskega pomočnika Branka Djukiča za pet let iz Ljubljane in Slovenije. Je to menda že četrtič, da je moral dolgoprstni Branko iz Ljubljane, pa se je dosedaj vselej točno vrnil.

⊙ **Specialno izbiro modnih hlač in pumparc** dobite najceneje pri **Preskerju, Sv. Petra cesta 14.**

Jesenice

»Dan božjega otroka« je bil v resnici dan, kakršnih je jeseniška župnija videla le malo. Škoda samo, da je v nedeljo deževje nekoliko kvarilo vso slovesnost. Že v soboto popoldne se je pričelo, najprej spoved prvoobhajancev, nato splošno vse mladine. Ob 6 je bilo izpostavljeno sv. Rešnje Telo, ob pol sedmih pa so otroška grla lepo prepevala evharistične pesmi. Ob 9 je bil govor g. Košmerlja, namenjen odraslim. V nedeljo je lilo kakor iz škafa in milo je bilo gledati skrbne očete in ljubeče mamice, kako so v suknje in pelerine zavite nosile svoje prvoobhajance v cerkev. Na sprevod iz župnišča v cerkev ni bilo misliti. Kljub tolikšni mokroti pa je bilo v dušicah dve sto prvoobhajancev slavnostno razpoloženje. Prizori, ki so se vršili v cerkvi, se ne dajo opisati. Prisrčen je bil tudi popoldanski sprejem otročičev v Marijin vrtec in blagoslov zastave. Kot zaključek dneva božjega otroka pa je sledila v veliki dvorani Krekovega doma verska akademija.

PUDER DOUCE FRANCE
parfumerije LUBIN-PARIS
vsebuje skrivnost mladosti, ker
PUDER DOUCE FRANCE
daje dovršeno polt, hrani kožo, odpravlja črne pikice, dolgo ostane na obrazu ter ima prijeten, trajen in diskreten vonj
Že po prvi uporabi postanete stalen odjemalec
PUDRA DOUCE FRANCE
LUBIN-PARIS
Dobi se v vseh apotekah, drogerijah in boljših parfumerijah

Celje

⊙ **Sprejemni izpiti na državni realni gimnaziji v Celju** za I. razred bodo dne 26. junija 1933. Prošnje s krstnim listom in izpričevalom o dovršenem IV. razredu osnovne šole se sprejemajo do 22. junija v direktorjevi pisarni.

⊙ **Nižji tečajni izpit na drž. realni gimnaziji v Celju** se je vršil od 10. do 16. junija, za IV. a razred pod predsedstvom razrednika g. prof. Napotnika, za IV. b in IV. c razred pod predsedstvom g. direktorja Mravljaka. Iz IV. a razreda se je prijavilo 31 učenk in ena privatistka, iz IV. b razreda 29 učencev in 5 privatistov, iz IV. c razreda 30 učencev in 1 privatist. Oproščenih je bilo iz IV. a razr. 10 učenk, iz IV. b razr. 7 učencev, iz IV. c razreda 3 učenci. Ustmeni izpiti so se vršili 13., 14. in 15. junija. Izpit je napravilo iz IV. a razreda 18 učenk in 1 privatistka, iz IV. b razreda 19 učencev in 3 privatisti, iz IV. c razr. 24 učencev in 1 privatist. Popravne izpite imajo iz IV. a razr. 3 učenke, iz IV. b razr. 3 učenci in iz IV. c razreda 3 učenci. Med izpitom je odstopil 1 privatist.

⊙ **Razstava ženskih ročnih del na osnovni šoli šolskih sester** je bila odprta v nedeljo in včeraj. Tu je imelo občinstvo priliko videti, kaj so vse napravile lepega učenke te šole pod vodstvom svojih učiteljic, za kar zaslužijo učenke, posebno pa vodstvo, posebno priznanje in zahvalo.

⊙ **Umrla sta v celjski javni bolnišnici:** Valentin Franc, 27 let, brezposelni kovaški pomočnik iz Borovja pri Tostem vrhu in Marija Pečar, 66 let, mati rudarja iz Liboj. N. v m. p.!

⊙ **Državna dekliška meščanska šola** v Celju sklene šolsko leto dne 24. junija s slovesno službo božjo v Marijini cerkvi ob 8.45. Po sv. maši se bo vršila proslava v telovadnici meščanske šole, h kateri so najsrčneje vabljeni starši in prijatelji mladine. Isti dan je tudi razstava risb in ženskih ročnih del.

⊙ **Tombola krajevnega odbora U. V. invalidov.** Krajevni odbor U. V. I. v Celju priredi letos svojo običajno IX. veliko invalidsko tombolo 2. julija 1933, v slučaju slabega vremena prihodnjo nedeljo v juliju mesecu ob 15 pred Narodnim domom. Nad 500 dobitkov v vrednosti nad 10.000 Din. Prva dva glavna dobitka v jurjih. Karte se bodo prodajale po 2 Din 50 par. Dobitki so razstavljeni pri tvrdki R. Stermecki v Celju.

Ptuj

Ptujska gasilska župa je imela 18. t. m. v Gasilskem domu svoj redni občni zbor, kateremu je predsedoval načelnik župe Jožef Kores. Kot zastopnika Gasilske zveze v Ljubljani sta se udeležila zbora zvezin podpredsednik Ljudevit Muzek iz sv. Vida in zvezin tajnik Franc Pristovšek iz Ljubljane. Župa obsega 22 gasilskih društev skupno s 698 člani. V glavnem je razpravljal zbor o novem gasilskem zakonu.

Glasbena Matica v Ptuju priredi v petek 23. t. m. ob 20 cerkveni godalni koncert v cerkvi sv. Petra in Pavla.

Novi poštni upravnik. Za upravnika pošte v Ptuju je imenovan Jakob Čuš, dosedaj upravnik pošte v Murski Soboti. Novi poštni upravniik je tukajšnji domačin.

Popis živine, vozil in biciklov za mesto Ptuj se ne vrši v torek 20. t. m. ampak v sredo 21. t. m. na mestnem sejmišču.

Umrla je Ivana Svoboda, vpokojena učiteljica v Ptuju, v 60. letu starosti. Pokojnica je rodom iz Trnovega pri Gorici, službovala pa je mnogo let v Dornovi pri Ptuju. Blag ji spomin! Žalujočim naše sožalje!

ček!«, kar mu Dorina v V. dejanju trikrat povrne. Gospo Pernellovo srečamo z isto vero v Tartuffea šele v V. dejanju, tedaj, ko je vsa igra že razgaljena in katastrofa jo pahne v popoln obup. V sredi pa je vsa veselo resna igra za ljubezen in poštenje, ki razkrinka Tartuffea, da pravico mladim in spametuje Orgona. Vsa dolga govorniška leporečja razodevajo pesnikovo idejnost, in so krepko zrasla z igro, ki dokazuje

»In kakor nič ni bolj čestitega
kot ogenj res pobožnega moža,
nič lepšega, nič plemenitega
kot vroča vera čistega srca,
tako na svetu mi je najbolj mrzko
hinavčenje in licemerstvo drzko.

Dr. Gavella je tej urejeni in razumsko umerjeni igri dal krasno obliko. Prava osnova zanjo mu je bil kajpak Župančičev prevod, ki se igra s svojimi ritmi, rimami in domislicami, kakor da so mu na dlani. Nikjer trdote, sama voljna vdanost duhu in besedi in kljub sentenčnim poudarkom sami slapovi zvenečega leporečja. Že ta prevod izključuje najmanjšo realistiko in neuglajenost, kaj še robatost, ki jo je Molier sam sicer dobro poznal. Dr. Gavella je duha, ki poje v Orgonovi hiši, ponazoril rajši na platno peterih različnih scen, mesto da bi bil ohranil enotno, morda indiferentno in prisiljeno klasicistično sceno, igro samo pa je uklenil v plemenite kretnje gledališke kulture. Tako imamo v sceni z baročno zanesenostjo naznačeno vso duhovno meščansko realistiko, s krasno vežo, dobro založeno kletjo, elegantno obednico, razkošno gospejino spalnico in sijajno sprejemnico, v kateri gospoduje kraljeva slika, za igro oseb, njihove medsebojne razmere pa so ostale svobodne besede in kretnje. Kakor drugod scena podpira igro, se nam tu zdi, da v neki posebni meri igro osvobaja, čeprav vemo, da je nujno zvezana z njo.

Bistvo Gavellovega Tartuffea je, da je združil ritmiko duhovitega teksta z ritmiko graciozne igre. Tu se prelivata beseda in kretnja v samih varijacijah in kombinacijah, osebe in prostor plešejo pred nami, kakor da nam govori duhovit balet [in res Moliere prav v Tartuffeu v nobeni sceni ne predpisuje baleta, pa je žato vsemu delu dal nenavaden ritem!]. Gavella nam je izoblikoval kulturo Ludovika XIV. v vsej umetniški odbranosti in idealistični oddaljenosti, da je po pravici po svoje doživel Moliera, ne da bi mu delal silo. S kakšnim čutom umeva ta mojstrski režiser stil svoje igre, se mi je odkrilo najbolj na neki malenkosti v III. dejanju. Damis besni zaradi slepote svojega očeta in bi udaril po mizi, a Dorina ujame njegovo pest kakor v mehko zanko — ostala je spet samo kretnja in beseda. Mojster odrskega prostora je nastudiral svoje skupine v samih slikovitih baročnih poziturah, niti enega izrazito statičnega in frontalnega prizora ne najdemo, V. dejanje se vrši celo pred kraljevo podobo, ki gleda po dvorani, in so igravci v glavnem obrnjeni proti občinstvu, režiser pa je neizčrpen v razpletkih te dvojne scenične orientacije.

Ob taki celotni igri je težko govoriti o posameznih igravcih, zakaj vsi so eno. Tartuffe gospoda Kralja stoji v vsej umetniški zdržnosti, brez poljudne komike, le njegova občutljivost za sram in njegova dialektika vpliva. Težak je nastop za Tartuffea. Dve dejanji imamo o njem samo ekspozicijo, nikjer ga ne vidimo in že dobro poznamo — skoraj edinstven primer. Tedaj nastopi: krotak in dober, a takoj obzirno domač do hišne gospe in spet nagnjen k pokori. Ta zadržana igra pripravlja na sam prizor, na njegov izbruh v IV. dejanju, suhoten in strahoten, da se čuti še rahlo v zadnjem nastopu v V. dejanju. Drugačen je Orgon g. Lipaha, sočna osebica, okrogla in vsa narejena, da se osmeši. Nezadržan v svoji volji in sodbi, nepremakljiv v sklepih, vihrav v svojih čuvstvih. Mož je nagnjen k dobrim užitkom, nravnosti in čednosti, vendar sprejme od svojega prijatelja zaupne listine, jih skriva pred vsemi, samo Tartuffeu jih zaupa. Kakor je njegova slepota smešna, tako je njegovo spoznanje porazno. Da g. Lipah govori najjasnejše in najduhovitejše poudarke, že davno vemo, zato je njegov Orgon nova močna umetniška stvaritev. Nasprotno komiko je odlično predstavila ga. Marija Vera kot gospa Pernelle; suhotna modrost, najtrdnejša opora Tartuffeu, dostojanstvena in gospodovalna, »svetost, ki je prišla šele z leti« in je smešna prav v tem, da strogo gleda svet od zadaj — in navzdol, mesto da bi ga sodila po lastnih skušnjah in prizanesljivi modrosti. Orgonovi ženi Elmiri je Moliere prisodil izredno stvarno, nenavadno odlično mesto. To je najbolj objektivna oseba, previdna in dostojanstvena, se ne prenagli, ko spozna Tartuffeove nakane, nastopi celo proti pastorku Damisu, ki vročekrvno zahteva obračuna s svetohlincem, nato začne sama igro in jo izvede duhovito in trezno. To močno podobo je podala ga. Nablocka s plemenitostjo in tolikim prikritim humorjem, da stoji kakor mirno oporišče sredi pluskajoče domače nevihte. Skoraj najodličnejša je njena malone nema igra v V. dejanju. Živahen Damis je g. Jan, dobro in ljubezensko nesrečna hči ga. Vida Juvanova. G. Drenovec je podal ljubimca Valera s skladnostjo in dostojanstvom. G. Jerman ima vlogo prosvetljenega besednika Kleanta, ki v glavnem propoveduje pisateljeve misli o zlati srednji poti, o pravi pobožnosti in možatosti in ki vendar obtiči v svoji besedni modrosti. Režiser ga je napovedal kot kontramotiv Tartuffeu, češ, da je prazen, samovšečen »liberalen« gobezdač, prav takšen lovec Orgonove duše kot Tartuffe, toda igra s svojim dokazilnim značajem se temu duhovitemu pojmovanju ni uklonila in tudi g. Jerman je izdelal svojo podobo na osnovi spretne zgovornosti, kot nosivec neke ideje, ki kajpak kot ideja sama v igri ne prodre, pač pa pripravlja pot pravemu umevanju dela. Saj je podobna besednica tudi strežnica Dorina, ena izmed stereotipnih, vsemodrih in premetenih Molierevih služkinj. Toda dočim ima Kleant svojo zvezo v sestri Elmiri, modri Orgonovi ženi, stoji Dorina kot tehnična vez igre in stereotipna komična podoba, ki ji ne vemo drugega kot teatraličen pomen. Ga. Mira Danilova je izdelala to podobo s teatralično prožnostjo in ljubkostjo, da je dajala igri ves čas svoj živ pogon in pravo komedijsko ozračje. Loyal ga. Sancina je odlična komična vstvaritev, prav tako tudi sluga Flipot ga. Murglja. Kraljev odposlanec ga. Železnika izbrana podoba, ki da igri kljub nekoliko napihnjeni in devotni razrešitvi, vkusen in lep zaključek.

Odlična odrska ustvaritev ga. Gavelle in njegovih igralcev se posebej kaže v strogi umetniški stvarnosti, ki ohrani začrtano smer prav do konca. V vsej igri ni niti enega namiga v občinstvo, niti iskanja v Tartuffeovo problematiko, da se zdi skoraj pregotovo postavljena in morda celo preveč v spletko. Pa se moramo zopet spomniti, da bi iskanje in poudarek človeške problematike lehko spodrsnilo v izrazu in pokazalo oblike, ki so estetično in etično krive. Tako je Gavella v resnici vesten režiser, ki mu je umetniška pristnost edino merilo, ki vedno drži. Žal, da ga srečamo vsako leto samo enkrat!

F. K.

Dolga pravda o kamniškem uboju

Ljubljana, 19. junija.

Kamničane osobito zanima dolgotrajna kazenska pravda zaradi uboja Petra Peternela. Kar šest obtožencev, med njimi celo sivolas mož, je danes sedelo na zatožni klopi pred kazenskim sodnikom-poedincem g. Koršičem. Vsi so obtoženi samo prestopka tepeža, katerega žrtev je postal Peter Peternel. Tam v Jagodičevi gostilni v Kamniku na Grabnu so 13. avg. 1931 slavili poroko posestnikovega sina Mihe Uršiča iz Stranj. Okoli polnoči je nekdo skozi odprto okno polil z vodo v gostilni se nahajajočega Petra Peternela. Ta je zdivjal in nastal je velik tepež. Nekdo je vrgel v Peternela debel kamen, ki ga je hudo zadel v desno čelo. Peternel je ves krvavel in dalje besnel. Pozneje prepeljan v ljubljansko bolnišnico je čez nekaj dni podlegel hudi poškodbi in orožniki so začeli zadevo preiskovati. Sprva so bili zaradi tepeža obtoženi 67-letni posestnik Janez Uršič iz Gor. Stranj, njegov sin Miha Uršič, 26-letni mesar Jože Možek iz Kamnika, 38-letni posestnik Janez Erjavšek iz Kamnika in Matevž Pogačar, mesarski pomočnik iz Kamnika. Zadeva se je dolgo vlekla. Prvi sodnik je celo razpisal glavno razpravo na licu tepeža v Jagodičevi gostilni. Bili so vsi obsojeni od 7 do 8 mesecev strogega zapora. Proti tej razsodbi so se vsi pritožili in apelacijsko sodišče v Ljubljani je naposled sodbo razveljavilo ter je zadevo vrnilo nazaj prvemu sodniku.

Državni tožilec je znova obtožil štiri prvotne obtožence razun Janeza Erjavška, proti kateremu je ustavil kazenski progon, dočim je na novo obtoil še 35-letnega zidarskega delavca Franceta Uršiča iz Stranj in 31-letnega posestnika Ludvika Flerina iz Goričic. Vsi so danes zanikali, da bi bili vrgli kamen proti Peternelu, vsak je skušal zvrniti krivdo od sebe.

Poleg dveh orožnikov je danes sodnik zaslišal več prič. Glavna priča Frančiška Jagodičeva je med drugim izjavila: »Resnica bo tako prišla na dan. Če ne danes, pa čez 10 let!« Povedal je med drugim še: »Škofic je kamen notri prinesel. Bitka se je vršila na dvorišču. Rekel je: »Zadel ga je. Eden je dosti dobil.« Priča, 39-letni ključavničarski delovodja v pok. France Hrovat je povedal: »S hčerko sem bil takrat v gostilni. Hčerka je šla ven in kmalu prišla nazaj, češ: Eden je ves v krvi! Možek je sedel pri moji mizi. Bil je velik hrušč.« Priča Janez Erjavšek, ki je bil prvotno soobtožen: »Sedel sem v gostilni. Zunaj je bila velika rabuka. France Škofic je prišel notri in dejal: Janez, nikar ne hodi ven! Eden jo je že dobro izkupil. Raje doli sedi! Peternela sem videl vsega krvavega. Bil je malo vroč!« Sodnik: »Kaj to pomeni?« Priča: »No! Pijan je bil.« Obtoženi Pogačar je prišel notri in zanikal, da bi bil on vrgel kamen. Škofic je rekel, da je slišal pokojnika govoriti: »Starega Tinača čem zaklati, ker me je udaril.«

Sodnik je nato odredil preložitev razprave na 6. julija, da se zaslišijo še razne priče in primarij dr. Blumauer.

Višji tečajni izpit na šol. klas. gimnaziji v Št. Vidu

se je vršil pod predsedstvom ministr. odposlanca g. Vrhovnika Franca, banskega inspektorja v Ljubljani. Pismeni izpit se je vršil od 8. do 10. junija, ustni pa od 14. do 17. junija. K izpitu se je priglasilo 32 pripravnikov. Uspešno je naredilo izpite 28 pripravnikov, od katerih je bilo 12 oproščenih ustnega izpita; izmed ostalih sta dobila 2 popravni izpit v avgustu, 2 sta pa odklonjena na eno leto.

Izpit so napravili sledeči gg. abiturijenti:

Bartol Marijan iz Ljubljane, **Bidovec Anton** iz Kor. Bele, **Böhm Edmund** iz Tržiča (oproščen u. izp.), **Briški Martin** iz Fare pri Kostelu (opr. u. i.), **Dolenc Jožef** iz Železnikov, **Dolinar Franc** iz Ljubljane, **Gnidovec Franc** iz Gor. Ajdovca (opr. u. i.), **Hawlina Herbert** iz Tržiča, **Jama Alojzij** iz Podgore pri Št. Vidu n. Ljubljano, **Janež Ivan** iz Globeli pri Sodražici (opr. u. iz.), **Kljun Janez** iz Nemške vasi pri Ribnici, **Kopač Janez** od Sv. Andreja pri Škofji Loki, **Košir Janko** iz Škofje Loke, **Lavrič Ivan** iz Starega trga pri Ložu, **Lenič Ivan** iz Plešivice pri Brezovici, **Lenič Stanko** iz Cerkelj ob Krki opr. u. i.), **Levičnik Miloš** iz Kamnika (opr. u. iz.), **Lovko Alojzij** z Brezij pri Cerknici (opr. u. i.), **Močnik Jožef** iz Buča v Tuhinju, **Moder Janko** iz Dola pri Ljubljani (opr. u. i.), **Pacek Jožef** iz Gor. vasi pri Leskovcu, **Perc Mihael** iz Kozij (opr. u. i.), **Pitterle Leon** iz Tržiča (opr. u. i.), **Senica Ivan** iz Šmarja pri Sevnici ob Savi, **Skubic Anton** iz Drage pri Višnji gori (opr. u. i.), **Škorjanc Jožef** iz St. Pavla pri Preboldu, **Verbic Pavel** iz Ljubljane (opr. u. i.), **Vidmar Ivan** z Jesenic.

Nadebudnim g. abiturijentom iskreno čestitamo k lepemu uspehu in jim želimo veliko božjega blagoslova na njihovi življenski poti.

Koledar

Torek, 20. junija: Silverij, papež.

Novi grobovi

† **V Novem mestu** je umrl g. Andrej Novina, star 77 let. Bil je dober in veren katoličan. Večna luč naj mu sveti! Žalujočim naše sožalje!

Osebne vesti

= **Francosko odlikovanje.** Konzul Francije g. Emmanuel Neuville je bil 16. junija v Mariboru, kjer je na slovesen način izročil gospej generalici **Maistrovi** visoko odlikovanje, ki ga ji je pred tedni podelila francoska vlada.

Ostale vesti

— **Vzajemnost, društvo duhovnikov ljubljanske škofije,** ima v sredo 21. junija 1933 popoldne ob pol 3 v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani, svoj redni letni občni zbor. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo predsednika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Odobritev letnega računa. 6. Volitev odbora. 7. Volitev nadzorstva. 8. Slučajnosti. Ako bi ta občni zbor ob določeni uri zaradi nezadostnega števila navzočih članov ne bil sklepčen, se bo z ozirom na § 8 društvenih pravil pol ure pozneje vršil drug občni zbor, ki more veljavno sklepati brez ozira na število navzočih članov. — Odbor.

— **Ženska realna gimnazija uršulink v Ljubljani.** Vpisovanje za sprejem v I. razred bo dne 20. in 21. junija od 8 do 12 v uršulinskem samostanu. S 5 Din kolkovani prošnji naj se priloži šolski izkaz o dovršenem 4. razr. osnovne šole ter krstni list. Sprejemni izpit bo 23. in, če treba, tudi 24. junija ob 8 zjutraj. Učenke, ki nameravajo stanovati v uršulinskem zavodu, naj se zglase pri predstojništvu, da ondi zvedo plačilne in sprejemne pogoje.

— **Državna real. gimnazija v Kočevju objavlja:** Šol. leto 1932-33 se bo zaključilo v soboto, dne 24. junija s službo božjo ob 9. uri in obvezno šolsko proslavo, na kar se bodo razdelila spričevala. Sprejemni izpiti za 1. razr. bodo 26 in 27. junija ob 9. Najkasneje do tega roka je treba pri ravnateljstvu vložiti prošnje, kolkovane s 5 Din, za dovoljenje polaganja sprejemnega izpita. Prošnji je treba priložiti šolski izkaz o uspešno dovršenem IV. razredu in krstni list.

— **V Crngrobu pri Škofji Loki bo 2. julija** veliko zborovanje Zveze bojevnikov. Sodelovali bosta dve godbi in sicer iz Škofje Loke in Tržiča. Vsi bivši vojaki, pa tudi drugi, pridite na zbor, da zveste o namenih in ciljih organizacije Zveze bojevnikov. Govorili bodo bivši vojaki iz Ljubljane, Škofje Loke in Tržiča.

— **Dr. Krekova mešč. gospodinjska šola** v Zg. Šiški pri Ljubljani prične novo leto 1. oktobra 1933. Vpisnina za notranje in zunanje učenke Din 600. — **Notranje** plačujejo za vso oskrbo Din 800 mesečno; v poseben oddelek s priprosto hrano se sprejme 10 učenk po Din 600 mesečno z vso oskrbo. — **Zunanje** mesečno brez hrane 150 Din, z obedom Din 450. — **V drugi letnik** se sprejmejo tudi učenke s predpisano predizobrazbo, z drugih celoletnih gospodinjskih šol s pravico javnosti. Na tej šoli je poleg drugih predmetov, tudi celoleten tečaj za nemščino s konverzacijo. Dekleta se lahko nauče nemščine doma v Jugoslaviji. Prospekti se dobe na zavodu brezplačno. — **Tečaj za konserviranje** sadja, sadnih sokov in zelenjave bo od 24. do 29. julija t. l.

— **Higijenska razstava v Belgradu.** Zdravilišča in letovišča, ki se nameravajo udeležiti higijenske razstave v Belgradu, se opozarjajo, da je treba dostaviti razstavne predmete najpozneje do 15. julija t. l. Higijenskemu zavodu v Ljubljani, ki bo ves razstavni material zbiral in odposlal naprej v Belgrad. One ustanove, ki se žele udeležiti te razstave s propagandnimi predmeti, izloženimi na tujsko-prometni razstavi v Ljubljani, morajo javiti do navedenega dne Tujsko-prometnemu svetu kraljevske banske uprave Dravske banovine, kateri predmeti naj se odpošljejo na higijensko razstavo.

— **Občinske zadeve na Rakeku.** V občini Rakek so razrešeni občinski odborniki gg. Gornik France, Stražišar Anton, Puntar Janez, Bombač Andrej in Urbas Andrej. Nanovo so imenovani za občinske odbornike gg. Bezjak Franc, načelnik želez. postaje Rakek, Bombač Ivan, posest. in železničar v p., Rakek, Gnezda Franc, pos. in trg. v Uncu, Godeša Ivan, pos. na Rakeku in Modic Anton, posestnik, Ivanjeselo.

STAREJŠIM OSEBAM ZAGRENJUJEJO STARE DNI REVMATIČNE BOLEČINE.

Vsem, ki trpite na revmatizmu, protinu, zbadanju, išiasu, zobobolu, glavobolu, se priporoča masaža. Za masažo je »ALGA«. Masaža z »ALGO« Vas krepi in osvežuje.

»ALGA« se dobiva povsod, 1 steklenica Din 14.—

— **Pri lenivosti črev,** boleznih na jetrih in žolču, odebelelosti, protinu, kataru v želodcu in črevih, oteklini notranjosti debelega črevesa, obolenju zadnjega črevesa odstranja naravna **»Franz-Josef«** grenčica naglo vsako zastajanje v organih spodnjega dela telesa in to brez bolečin. Dolgoletne izkušnje v bolnišnicah dokazujejo, da raba **»Franz-Josef«** vode izborno urejuje delovanje črev. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **V Mokronogu bo 9. julija** velik tabor Zveze bojevnikov. Iz Ljubljane bo vozil poseben vlak. Cena za vožnjo, zajutrk v vlaku in kosilo 45 Din. Prijave sprejemajo v Ljubljani tvrdke: »Orient«, Tyrševa cesta 14, Stanko Florjančič, Sv. Petra 35, I. Strojanšek »Pri zvonu«, Predškofijo 15, dalje Samopomoč JB, Jegličeva cesta 15, Leopold Zupančič, Jegličeva cesta 15, Ivan Bizovičar, vrtnarstvo, Kolizejska ulica 10; v Mostah pa Karel Kovič, Zaloška cesta. Prijave se sprejemajo samo do 4. julija.

— **Šolska jahta »Vila Velebita«** je odplula preteklo nedeljo ob 2 popoldne z gojenci bakarske mornariške akademije iz bakarskega pristanišča na drugo poučno potovanje. Med gojenci je tudi več Slovencev, ki iskreno pozdravljajo vse bravce »Slovenca« in ljubitelje našega Jadrana.

— **Obiskovalci idrijske realke** se ob priliki **25 letnice** prve mature vljudno vabijo na prijateljski sestanek, določen za soboto, dne 24. junija t. l. pri Leni (gostilna »pri Lovcu«), vogal Bleiweisove in Rimske ceste. Pravtako tudi vsi gg. profesorji! Prijave za večerjo (žlikrofi) je nemudoma nasloviti na gdč. Leni Lapajne, Rimska cesta 24. — Prireditelji.

— **Iz Solčave.** Redne zamude poštnega avtobusa, se že tudi nam, čeprav sicer z vsem zadovoljnim Solčanom, začele presedati. Tako je n. pr. 15. t. m. na praznik sv. R. T. zopet pripeljal namesto ob 11. šele ob pol 13. uri v Solčavo, tako da so se turisti, čakajoči, da se odpeljejo v Logarsko dolino, po pravici zgražali nad takim redom, ki ni niti nam, še manj pa poštni upravi v korist. Mi zgubimo s tem marsikakega tujca, ker se ne zanesejo na točno zvezo avtobusov, poštna uprava ima pa prazne vozove. V interesu pospeševanja tujskega prometa, ki je za nas v teh časih vitalnega pomena, prosimo poštno upravo, da napravi v tem pogledu red, kar ne bode samo nam, ampak v prvi vrsti njej sami v korist.

— **Izjava in prošnja.** Zadnji teden krožijo po občini Vič pri Ljubljani o dobro znani, ugledni osebi, čudna, neosnovana, podla obrekovanja. Kot zastopnik obrekovanega v svarilo vsem izjavljam, da imam nalog, da proti vsakomur, ki bo obrekovanje kakorkoli raznašal in razširjal, povzročim sodno postopanje in kaznovanje. Obenem prosim tiste, ki bi mogli kot priče nastopiti, naj mi nemudoma javijo vsakogar, ki bi žaljivo govorico širil. Dr. Krek Miha, advokat, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

— **Na planine!** Na Urški gori bo na Vidov dan (28. junija) in na god sv. Petra in Pavla (29. junija) sv. maša. Pride gospod pater kapucin iz Studencev pri Mariboru.

— **Tombola za otroka.** »Ponedeljski Slovenec« je 12. t. m. poročal, da je zadela glavni dobitek Anica Podgornik, hči delavca, ki je prišla na počitnice v Ljubljano. Gospa Fani Poljanec, pri kateri je sorodnica Anica Podgornik na počitnicah, nam izjavlja, da je ona kupila tablico za tombolo, ki je zadela glavni dobitek, in da je tudi ona igrala nanjo, dokler ji radi velike gneče ni postalo slabo. Tedaj je prosila svojo sorodnico Anico, naj ona igra mesto nje. Dobitek torej pritiče njej, gospe Fani Poljanec, in ne Anici Podgornikovi.

— **Pomladek Rdečega križa v Orešju, p. Bizeljsko,** je bil 4. do 7. junija t. l. na poučnem izletu v Ljubljani. Zahvaljuje se predstojništvu Lichtenthurnovega in salezijanskega zavoda za brezplačno hrano, cenj. rodbini Senegačnikovi pa za brezplačno stanovanje. Vsem Bog plačaj!

— **Razglas o oddaji poštne vožnje.** Dravsko ravnateljstvo pošte in telegrafa v Ljubljani oddaja v zakup prevažanje pošte v Mariboru za bodo enega leta s prvim oktobrom t. l. Licitacija se bo vršila 17. julija t. l. v pisarni mestnega načelstva v Mariboru. Natačnejši pogoji so na vpogled pri poštah v Mariboru in pri mestnem načelstvu v Mariboru ter pri županstvih okolišnih občin.

— **Konj mu izbil zobe.** 24 letni Dragan Josip, iz Hmelčica, obč. Mirna peč, je gnal konja napajat. Konj se je nečesa ustrašil, poskočil v zrak in s kopitom udaril Dragana po čeljustih. Izbil mu je 4 zobe. Dragan se zdravi v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji.

— **Popravi!** V št. 134 nam je z naslovu na str. 3 napravil tiskarski škrat iz »mostarske gimnazije« »mostarsko univerzo«, kar so bravc' gotovo že sami popravili.

— **Zastrupljenja z gobami** se najlažje obvarujemo, ako znamo ločiti strupene in užitne gobe. V knjigi »Naše gobe«, ki jo je spisal naš priznani strokovnjak Ante Beg, so opisane vse vrste gob, ki rastejo po naših gozdovih. Poleg tega vsebuje knjižica tudi slike v naravnih barvah vseh gob, ki jih opisuje knjižica. V knjigi najdeš tudi obilo receptov, kako pripravimo gobe za okusno jed, dalje navodilo, kako gobe nabiramo, sušimo in konserviramo. Za vsako gospodinjo, kuharico in nabiralca gob je ta knjiga velike važnosti in jo toplo priporočamo. Cena je 50 Din in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— **Odstranitev zobnega kamna** izvrši najbolje Vaš zobozdravnik, toda njegovo tvorbo preprečite lahko z stalno uporabo Chlorodont zobne paste. Tuba 8 Din.

— **Da bo Vaš otrok zdrav in vesel!!** dajte mu »Energin« za krepitev krvi, živcev in teka. »Energin« pospešuje razvoj otroka. Otrokom 3 krat na dan po 1 malo žličko okusnega »Energina«. »Energin« se dobiva v lekarnah, pol litra 35 Din.

Mariborske vesti:

Mesto zaostaja za okolico

Maribor, 19. junija.

Sredi gradbene sezone smo, pa vse izgleda, da bo letošnja v marsičem še slabša, kakor lanska. Spomladi se je obetala cela vrsta novih večjih zgradb, dosedaj pa sta vzrastli šele samo dve in sicer v Dvořakovi ulici dvonadstropna stanovanjska in trgovska stavba trgovca gosp. Bele, ki je prišla te dni pod streho, v Melju bo pa na Meljski cesti tudi kmalu dozidana dvonadstropna nova trgovska in stanovanjska zgradba trgovca gosp. Piricha. V ostalem se dovršujeta samo še kolodvorska carinarnica in stavba gosp. Rečnika na desnem bregu Drave. Izostale pa bodo letos gradbe nove carinarnice, trinadstropna hiša v Maistrovi ulici, ki so jo hoteli pozidati že lansko leto in najbrže tudi nova trinadstropna hiša na Glavnem trgu na pričetku Židovske ulice. Novoprijavljene gradbe se nanašajo le na enodružinske hišice in nekaj enonadstropnih vil, ki se bodo začele zidati v prihodnjih dneh. Dočim tako zastaja gradbena podjetnost v mestu, je pa letos izredno živahna v okoliških občinah. Večje število novih stavb je zraslo letos na Pobrežju, v radvanjski občini in v Studencih, gradijo pa se še vedno nove, zlasti v območju Nove vasi, ki se na ta način vedno bolj strinja v enotno celoto. Seveda pa tukaj ne rastejo iz tal večje stavbe, ampak le enodružinske, kvečjemu dvodružinske hišice malih ljudi. Pripisovati je porast gradbene podjetnosti v okolici ugodnejšim stavbnim pogojem. Prvič je svet cenejši, da je k stavbišču mogoče dokupiti tudi vrt, odpadejo razne drage komisije, ugodnosti pa so skoro iste, kakor v mestu: elektrifikacija, avtobusna zveza, edino vodovoda ni. Izgleda tako, da bo letos okolica prekosila mesto nele po številu zgrajenih hiš, ampak tudi po številu novopridobljenih stanovanj.

☐ **Češkoslovaški častniki,** ki so prispeli v nedeljo v Maribor ter tukaj prenočevali, so se poslovili včeraj zjutraj ob 5 od našega mesta. V petih avtobusih so nadaljevali vožnjo proti Varaždinu in naprej proti Osijeku.

☐ **Krščanska ženska zveza** ima v nedeljo dne 25. t. m. ob 6 zjutraj pri Sv. Magdaleni svojo cerkveno pobožnost s skupnim sv. obhajilom (Alojzijevo). Popoldne ob 2 sv. blagoslov z darovanjem. — Ob 9 procesija Presv. R. T. pri oo. kapucinih v Studencih. Članstvo naj se udeleži obeh pobožnosti v prav obilnem številu in z društvenimi znaki.

☐ **Maratonci se postavljajo.** V Celju je pri teku na 10 km, ki ga je organizirala tamošnja Jugoslavija, dosegel Maratonec Štefan Grmovšek drugo mesto in bil tik za državnim prvakom Krevsom, Maratonec Štrucelj pa šesto mesto. Grmovšek je prejel kolajno. — Pri sobotnih plavalnih tekmah SK Ilirije v Ljubljani pa si je nadarjeni plavalec SSK Maratona visokošolec Franc Rostohar na progi 200 m priboril prvo mesto.

☐ **Smrt blage žene.** Na Dunaju je umrla gospa Olga Kostajnšek, soproga uglednega trgovca in posestnika Janka Kostajnšeka od Sv. Martina. Umrla je za posledicami kapi. Rajnka je bila dobra in skrbna žena, ki ji je bil dom vse. Premnoge, ki so trkali na njena vrata za pomoč, bo njena smrt težko prizadela. Pogreb bo jutri v sredo na farnem pokopališču pri Sv. Martinu ob 10 dopoldne. Plemeniti rajnki svetila večna luč, žalujočim naše iskreno sožalje!

☐ **Domač izum.** Glavnemu patentnemu uradu v Belgradu je pod št. 8960 prijavljen zanimiv domač izum »Elošted«. Izumitelj tega aparata je trgovec Vekoslav Primc iz Pobrežja pri Mariboru, Cesta na Brezje 99. V času, ko je še tako neznaten račun mesečne porabe električnega toka za skrbno gospodinjo vendarle precejšen izdatek, se je posrečilo trgovcu Primcu iz Pobrežja iznajti poseben aparat za štedenje pri porabi električnega toka. »Elošted« ni velikega pomena samo za gospodinjstva, ampak tudi za obrate. Podstavek »Elošted« je uporaben za vse vrste toka in ima sledeče zajamčene lastnosti in prednosti: prištedi 50 do 60% električnega toka ter je uporabljiv za vse vrste toka in napetosti; onemogoča vsak kratek stik; prihrani priklopitev in odklopitev toka, ker vrši to sam avtomatično; izgorevanje električnega likalnika je z uporabo tega izuma popolnoma izključeno. Saj stane vsako popravilo likalnika 90 do 160 Din! Aparat je trajen in stane 180 Din. Tudi nudi omenjeni izumljeni aparat 100% varnost proti požarni nevarnosti. Mučno opaljenje dragega perila je popolnoma izključeno. Kljub znižani potrošnji toka je funkcija likalnika brezhibna. Čestitamo domačemu izumitelju k uspehu. Na bi domača iznajdba imela najlepši uspeh.

☐ **Tovarna letal v Mariboru.** Kakor smo zvedeli, namerava znana jugoslovanska tvornica letal Djundjerski iz Novega Sada osnovati v Mariboru podružnico svojega podjetja. Zaenkrat bi izdelovala v Mariboru samo brezmotorna jadralna letala, za katera je posebno v Sloveniji mnogo zanimanja. Kasneje bi se za slučaj ugodnih pogojev obrat razširil za izdelavo motornih letal. Ker dobimo v Mariboru predvidoma že prihodnje leto letališče, je upati, da bo podjetje Djundjerski svojo namero uresničilo.

☐ **Preloženo.** Radi slabega vremena se je tombola Rdečega križa preložila na prihodnjo nedeljo, dne 25. t. m.

☐ **V delavnicah bodo ob sobotah počivali.** V mariborskih železniških delavnicah bodo le skrajšali delovni čas. Že sedaj se dela ob sobotah samo šest mesto osem ur. Namerava pa se sobotno delo sploh ukiniti, tako da bodo delavnice počivale ob sobotah in nedeljah. Seveda se bodo s tem znatno znižali tudi prejemki delavstva. Skrajšanje delovnega časa pa je le prehodno ker imajo delavnice zelo veliko dela z nujnimi popravili, ki jih ne bo mogoče odložiti ter bo radi tega treba najti kredita, da se zopet uvede polni delovni čas.

☐ **Vinogradi slabi — cena vinu boljša.** V mariborski okolici kažejo letos vinogradi izredno slabo. Trte niso nastavile letos niti polovico toliko grozdja, kakor lani; povrhu je rast zelo zaostala ter se bo cvetje grozdja zelo zakasnilo. — Spričo tega je začela cena vinu naraščati ter je verjetno, da se bo znatno dvignila, zlasti ker je lanska kapljica tudi izborne kakovosti.

☐ **Silaki se pomerjajo.** Na unionski verandi je iz večera na večer vse živahnejše, čimbolj se bliža odločitev v rokoborbenih preizkusih. V nedeljo zvečer je Nemec Schwarzbauer nadvladal Rusa Girilova, Francoz Chateau Jugoslovana Mileusnića, dočim je borba med črncem Tom Sayerjem in Romunom Angelescom ostala neodločena. Romun je vzpel črnca v dvojni nelson, vendar se je Tom Sayerju razmeroma hitro posrečilo izmuzniti iz nevarnega prijema, na katerega se Romun prav imenitno razume.

☐ **Brez sledu...** 65 letni upokojeni železničar Lovrenc Štern iz Frakopanove ulice je že na Telovo izginil od doma in se odtlej ni več vrnil. Je precej visoke postave in oblečen v temno sivo obleko. Domači se bojijo, da se mu ni kaj pripetilo.

☐ **Oškodovani naj se javi!** Mariborska policija je dobila iz Avstrije obvestilo, da so tamošnje oblasti aretirale nekega Antona Gerliča od Sv. Jakoba v Slov. goricah, ki ga imajo zapisanega med nevarnimi dolgoprstniki. V njegovi posesti so našli celo vrsto predmetov, kakor gramofon, stensko uro, barometer, termometer, daljnogled, lovske piščalke, nahrbtnik itd., ki jih je prinesel preko meje iz Jugoslavije ter izvirajo očividno iz tatvine v kako lovsko kočo ali vinogradno hišo. Policija poziva lastnika omenjenih predmetov, da javi svoj naslov.

Iz Vranskega kota

Nagla smrt krepkega mladeniča. Dne 15. t. m. je umrl nagle smrti Franc Kapus, 22 letni posestnikov sin iz Jakovdola pri Vranskem. Ob 5 popoldne je bil še zdrav, kmalu nato pa od kapi zadet položen na smrtno posteljo, kjer je po nekaj urah izdihnil svojo dušo. Pogreb je bil v soboto 17. t. m. Na isti dan je bil pokopan tudi Franc Bric, 30 letni zasebnik, rojen Primorec, ki je živel pri družini Drole v Merinci. Cerkveni obredi so se vršili za oba skupno.

Kranj

Podmladek Rdečega križa II. c razreda realne gimnazije v Kranju bo vprizoril dne 21. junija ob pol 21 za odrasle in v četrtek, 22. junija ob 16 za otroke mladinsko igro v treh dejanjih s petjem in plesom »Gozdica — mlada čarovnica«. Spisal Pibrovec Leo. Starši in prijatelji mladine, pridite, da boste videli naše najmlajše igralke.

Zveza mladih intelektualcev v Kranju. Tudi v Kranju se pripravlja ustanovitev krožka Zveze mladih intelektualcev. Zveza mladih intelektualcev ima namen nuditi svojim članom stanovsko-delovno zaščito v vsakem pogledu in zlasti zastopati težnje onih, ki so po nujnosti časovnih razmer zašli v položaj brezposelnosti. Matično vodstvo Zveze v Mariboru je poverilo organizacijo krožka v Kranju g. N. Kuretu, prof. n. r., Kokriško predmestje 128, na katerega naj se obrnejo vsi interesenti.

Iz Krožka prijateljev Francije. Na občnem zboru Krožka prijateljev Francije v Kranju, ki se je vršil minuli petek, je bil izvoljen zopet stari odbor s predsednikom prof. N. Kuretom na čelu, samo mesta odstopivših članov odbora so se izpopolnila. Krožek vabi vse prijatelje francoskega naroda in françoske kulture iz Kranja in okolice, ki še niso člani, da mu pristopijo v obilnem številu. Tako bo še laže vršil svoje doslej uspešno delo, ki je strogo kulturno in se skrbno izogiblje vsakega političnega vpliva in obeležja.

Vrhnika

Uspeli mladinski koncert. Na praznik sv. R. T. ob pol 8 zvečer je priredila vrhniška višja narodna šola koncert. Dvorana je bila kljub slabemu vremenu nabito polna občinstva, zlasti staršev. Na sporedu so bile pesmice, nalašč za mladino, ki jih je pel mladinski zbor pod dirigentinjo gdč. Sirnikovo odlično. Občinstvo je vsaki pesmi navdušeno ploskalo, zlasti oni »Kovaček na svetu najlepše živi«. Sledila je igra dvodejanka. Igravci, samo sopranački, so svoje vloge sijajno izvršili. Konec te igre je ganil občinstvo do solz. Grobna tišina je zavladala ob prizoru, ko je mlad pastirček razlagal svojim tovarišem, kje je treba danes iskati kralja Matjaža in kdo lahko postane njegov vojščak. Še bolj učinkovita je bila deklamacija »Slišite jek, moji bratje iz Trsta...?« Končno je zadonela tudi »Gor čez izaro,« pozdrav našim Korotancem. Tudi dialog »Ciciban« je zelo ugajal. Vrhniška šolska mladina se lahko kosa z marsikatero, meščansko in želimo ji pri takem izvenšolskem delu obilo uspeha. Pobirali so se meslo vstopnine prostovoljni prispevki za revne šolarje. Številnim darovalcem tisočeri: Bog plačaj!

Miha Maleš:

I. razstava poklicnih fotografov

Človek išče lepoto vsepovsod: na nebu, v zvezdah, solnčnih žarkih, oblakih, na poljih, njivah, vijugah cest, gorah — pa še bližje: na rožah, sadju, v vejevju; potem: zgradbah, ulicah in še sto in sto drugih rečeh. Najbolj zagonetna mu je lepota na živih bitjih, žeradi življenja samega. Najlepša in nikdar dojeta pa je človeku lepota njega samega; vse umetnosti vseh časov jo opevajo, odkrivajo in razodevajo — ali nikoli je ne bodo dovolj opele ne popolnoma odkrile in ne razodele. Človek je skrivnost sam sebi, je le senca svoje duše.

Zato je razumljivo, da ljudje ali zavedno ali nezavedno radi gledajo — slike, pa kakršnekoli že. Fotografska razstava je bila vedno polna obiskovalcev na velesejmu.

Fotografija je še mlada. V dobi romantike v minulem stoletju so jo iznašli. Nahitro je zavojevala ves svet. Nepojmljivo pa se je razvila v svetovni vojni. Danes že skoro vsak priprost pastirček fotografira. Zato so marsikje zastali tisti poklicni fotografi, ki so imeli še pred desetimi leti velike črne kravate in velik ugled. Drugi, zlasti mlajši so zopet skušali dohitevati tempo časa — nekaj teh smo že srečali na tej razstavi.

Ni več prednost tehnična dovršitev fotografije, njen aranžma in obseg je važnejši. Četudi gre za čisto fotogenično gledanje, tako, kjer se že zgublja resničnost. Važna je skladnost sence in svetlobe (in obratno). Samotni detail, ki je lahko skrit bogve kje, se nam lahko odkrije s svojo lepoto, se nam približa in zaživi v nas. Zmotno je iskanje ravno liste plitve zunanje lepote, ki prija samo nenadarjenim, kateri že tako diskreditirajo lepoto v novem gledanju. Fotografiji je dano nežno gledanje in nežno objavljanje. Fotografija objavlja in ne ustvarja, torej: ker ni ustvarjajoča n i u m e t n o s t (v pravem pomenu besede). Moderna fotografija mora biti v formi čista, mora iskati novih še ne objavljenih svetov. vizuelna fotografija. Tendenciozna je reportažna in tendenciozna je tudi tehnično popolna fotografija — vsaka ima svoj namen, ki ni najvišji in ki teži po dobičku. Opaža se še tudi konzervativnost — ali vidijo se druge svetlejše strani, ki vodijo navzgor, ki smo jih tudi pri nas veseli in ki nas presenečajo.

Ta razstava poklicnih portretnih fotografov je daleč prekašala, tako po kvaliteti, kakor po aranžmanu in tehniki in vsem lansko fotoamatersko.

To je presenetljivo in tega lani ne bi veroval nikdo.

P e l i k a n o v i (Celje) lejka posnetki so posneti s tako inteligentnim in izbranim čutom, da nam tako živo prikazujejo prav tiste odkrite kotičke izraza, ki ga vidimo v človeku ali drugi naturi le v izrednih trenotkih. Resnično so to psihološko najzanimivejši posnetki na razstavi. Tudi ostala Pelikanova dela (portreti) so tehniško dovršena najpopolnejše — le škoda, da mu tu in tam postane kak portret — prazen.

G r a b j e c je razstavil v štirih kopijah glavo moža, pred katero se je ustavil vsak in nje izraz si bo še dolgo obdržal v spominu. Tu je senca in svetloba resnična, tako resnična, da grozna postaja. V teh štirih posnetkih se zrcali več tragedij človeškega srca in duše...

Prav blizu nje pa čisto slučajno visi posnetek lepe ženske glave od F r. H u d n i k a. Ta fotografija je kakor nežna pesem, katera se komaj še dotika resničnega življenja. Toliko nežnosti prav malo vidiš v portretni fotografiji. Škoda, da druga Hudnikova dela tako zaostajajo.

S fotografske razstave. (Foto Joško Šmuc, Ljubljana.)

J o š k o Š m u c je prvovrstni fotograf. Le samo preveč se industrializira. Njegovi posnetki so tehnično dovršeni in tudi zanimivi po izbiri motiva. (Saj so vendar skoro vsi posnetki stare in nove Ljubljane v razglednicah. Mislim, da splošnemu okusu njegovi posnetki najbolj ugajajo.

J o s i p P o g a č n i k je zanimiv, še posebno, ker hoče biti revolucijonar. Več ali manj se mu to posreči. Foto-posnetki brez aparata (Razdrta ura, Ogrlica) so pri nas novi, omembe vredni in zanimivi. Risbe skozi projekcijo na papir so nesmiselne, ker so zgrešene že v principu fotografije same Mojster se pokaže v posnetku ženske glave in pri starki. Manj je posrečen speči otrok (perspektiva roke). Zelo dobre so zopet pokrajine, zlasti ona z brezo in drevesom; nevihto pa kazi osladni ton. Teaterska scena je rokodelsko dobra. Ženski akti so skoro diletantski in resnično kvarijo kvaliteto drugim njegovim delom.

Celjanka P e r i s s i c h razstavlja zanimivo staro ženo s sklenjenima rokama — vidi se na njih, da so dodelale, da so miru, počitka potrebne... Ostala njena dela (vse v nadnaravni povečavi) sicer pričajo o velikem znanju, vendar pa delujejo na gledalca nekako plakatsko, tuje za naše male razmere — v Nemčiji sem takih stvari videl veliko, na Češkem manj.

Tudi H i p š e r ima zanimive posnetke arhitekture, katere ni lahko napraviti.

Razstava je bila zgledno urejena in ne prenatrpana, kar se v takih slučajih kaj rado zgodi. Ljudje so jo ogledovali z zanimanjem; tudi fotografi sami in amaterji so pridobili od nje. Taka prireditev nam dela čast in si podobne še želimo.

Azija naj Azijo izpreobrne!

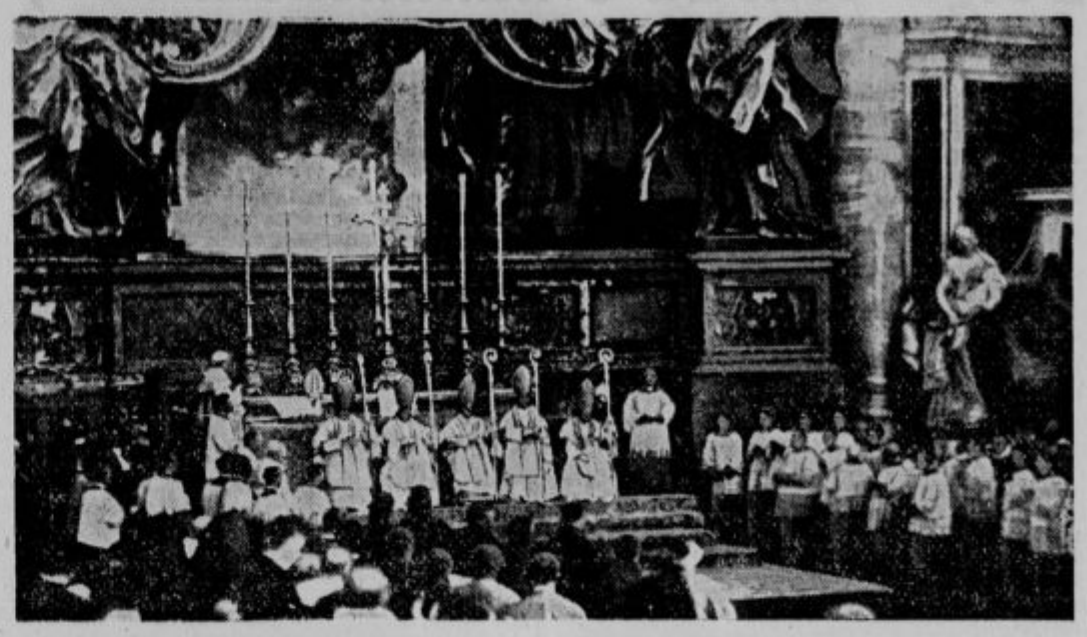

Trenutek, ko je sv. oče posvetil 5 azijskih škofov.

Revolucija na domačem ognjišču

Izkoristili bomo lahko 92 odstotkov premoga

Zavod za ekonomsko izrabljanje premoga v Pragi je po dolgem in natančnem preiskovanju prišel do zaključkov, ki morajo razveseliti vsak gospodinjo in še bolj hišnega gospodarja. Veseliti se jih morajo tudi zdravniki in vsi tisti, ki jim je ljudska higijena pri srcu. Morečega dima, ki ga valijo iznad stanovanjskih hiš in tovaren dimniki in ki kvari zrak ter zatemnuje sonce, več ne bo! Tudi ultravioletni žarki bodo potem imeli prosto pot do naših teles, ki ginevajo za pisarniškimi mizami, pisalnimi stroji, v tovarnah ali podzemskih stanovanjih.

Zavod za ekonomsko izrabljanje premoga je dognal, da je mogoče izkoristiti kalorije premoga do 75%, da celo do 92%! Kaj to pomeni, bomo bolje razumeli, ako pomislimo, da za našimi štedilniki in pečmi izkoristimo komaj 50% premoga, med tem ko gredo druge kalorije povečini skozi dimnik v zrak. Ne samo, da je za nas toliko kalorij izgubljenih, temveč dim nam še kvari zrak in z njim naše zdravje. Zavod za ekonomsko izrabljanje premoga je preizkusil več vrst premoga. Izvršil je okoli 60 analiz gorečih plinov. Za vsako vrsto premoga je bila potrebna posebna analiza, ki jo je bilo treba zopet ponoviti za vsako vrsto ognjišča in dimnika. Po tem proučevanju je prišel do zaključka, da je mogoče mnogo bolje izrabiti kalorije premoga, in sicer z novim sistemom štedilnika in peči. Tudi glede dovajanja zraka je odkril povsem nova načela. Natančna preiskava premogovega ognja je dognala, da je treba razlikovati več faz gorenja, ki nastopijo v teku 15 minut od časa, ko je pričel premog goreti. Prva faza je podobna izgorevanju bencola, druga oglja. V tem času se neprestano menjava sestava goriva in gorljivih plinov.

Zavod za ekonomsko izrabljanje premoga je poslal vsem obrtnim in tehničnim šolam poročilo o svojih izsledkih, nadalje tudi državni keramični šoli in Zvezi češkoslovaških pečarjev. V kratkem bodo te ustanove pričele praktično izkoriščati te izsledbe. Važno je dejstvo, da se iz dimnikov nad novimi pečmi skoro nič ne kadi.

Umetno srce

Angleški listi poročajo iz New Yorka o zanimivem dogodku. Dr. Albert Hyman je zdravil milijonarja, ki se mu je bližala zadnja ura. Ko je bolnik že čutil, da je napočila ura slovesa, je prosil zdravnika, naj stori vse mogoče, da bi ga ohranil pri življenju še en dan; njegov sin je namreč na poti z letalom proti New Yorku. Rad bi z njim govoril o silno važnih zadevah. Kmalu nato je bolniku nehalo biti srce. Tedaj je dr. Hyman preizkusil prvič svojo znajdbo, to je svoj aparat, ki ga je nazival umetno srce. Aparat naj bi zopet spravil krvni obtok v tek in vsaj za nekaj časa nadomestil pravo srce. Poizkus se je res posrečil in milijonar je zopet odprl oči ter pričel govoriti. Med tem časom je že prispel sin. Z očetom se je lahko razgovarjal več ur. Milijonar je namreč še živel s pomočjo umetnega srca 12. ur.

Filip Berthelot, dolgoletni Briandov sotrudnik v zunanjem ministrstvu in duša francoske zunanje politike, je nevarno obolel. Zdravniki nimajo upanja, da bi okreval.

Neki brezposelni delavec je prehodil na rokah dolgo pot iz Gradca na Dunaj. Potreboval je šest tednov.

Otroci iz številne družine dosežejo visoko starost

Današnji pomehkuženi svet trdi, da so otroci, ki izhajajo iz družin s številno deco zanič in življenja nezmožni. Preiskava je dokazala nasprotno. Neki Škot je na vprašanje velikega angleškega lista poslal seznam svojih enajstih bratov in sester, izmed katerih je on najstarejši. Ti so stari 74, 72 70, 69, 67, 65, 63, 60, 58, 56, 52 in 50. Skupna starost vseh je 682 let. Neki A. B. piše, da je on najmlajši izmed osmih živečih bratov, ki so stari: 80. 78, 76, 74, 72, 67, 65 in 61. Skupaj 573 let. »Lizika« piše, da ima njen oče devet bratov in sester: 77, 76, 74, 72, 70, 68, 66, 62, 59 in 56, skupno 680 let.

Tri mesece na poti

Pridelovalci bombaža so si izmislili izvirno reklamo. »Red Hot« Burns se je z njimi pogodil, da bo nesel peš ogromno balo bombaža na svetovno razstavo v Chicago. Prehoditi bo moral 1700 kilometrov! Rabil bo za to tri mesece.

Nedeljskega miru ni motil

Fritz Kreisler je priredil koncert v Montrealu na nedeljo. Društvo za posvečevanje praznikov je vložilo proti njemu ovadbo in zahtevalo kazensko postopanje. Sodnik je vprašal policaja, ki je prisostvoval koncertu, kaj se je v dvorani zgodilo.

»Nič drugega, kakor to, da je neki človek sam igral na vijolino,« je odgovoril policaj. »Ali se je kdo pritožil proti igri?«

»Ne. Zdi se mi samo, da je bilo igranje preglasno.«

Sodnik proti drugi priči: »Ali je morda spominjal koncert kakorkoli na službo božjo?«

Druga priča: »Tega ne morem povedati. Po četrtu ure sem imenitno zaspal.«

Sodnik je na podlagi teh izjav oprostil Kreislerja, češ, da ni njegov koncert prav nič motil nedeljskega miru.

Veličina

Večkrat je veličina v tem, da znaš videti majhne reči, prav tiste, ki norci o njih mislijo, da so nič.

Papini.

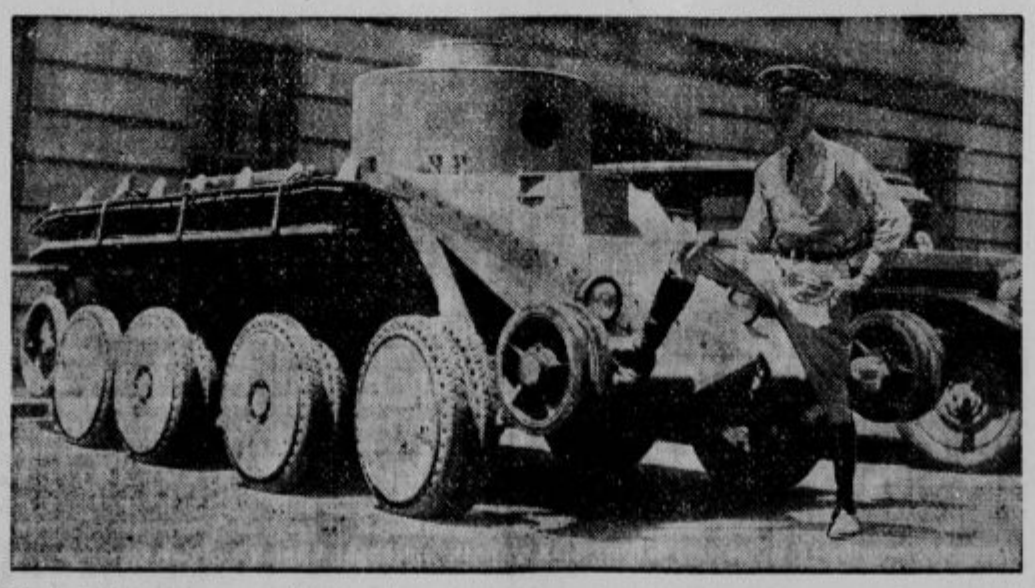

V Združenih državah so zgradili nov tip tanka, ki ga duhoviti Američani nazivajo radi njegove bele barve »beli slon«.

Kdo bi mislil, da so to Turkinje! In sicer so to sportašice iz dežele Kemala paše.

V gledališču znorel

Med tem ko je v državni operi v Rimu gospodična Ponz igrala vlogo ženske, ki znori, je nekdo pričel v gledališču vpiti. Od časa do časa se je oglasil. Prvotno so mislili, da hoče nalašč motiti prireditev; končno pa so spoznali, da je profesor risanja Imbriani de Belli znorel, in to prav v trenutku, ko je igralka predstavljala žensko, ki znori. Nesrečnega profesorja so takoj odpeljali v norišnico.

Sport

LIGINO TEKMOVANJE

Minulo nedeljo so se vršile samo tri ligine tekme. V Belgradu sta se srečala domača rivala BSK in Jugoslavija. Zmagal je BSK s 4:0 (1:0), igra sama pa ni bila na posebni višini. Sodil je g. Rosenfeld iz Zagreba.

V Sarajevu sta se spoprijela Hajduk in sarajevska Slavija. Ob velikem zanimanju mnogoštevilnega občinstva je zmagal Hajduk z rezultatom 2:1 (1:1). Tekmo je sodil g. M. Popovič.

Največje zanimanje je pa seveda vladalo za tekmo med našimi črno-belimi in Vojvodino. Primorje se je to pot tako odrezalo, kakor še nikoli v tem tekmovanju, saj je svojega nasprotnika odpravilo z 5:0 (2:0) ter se prerilo na šesto mesto v tabeli, ki izgleda po desetem kolu takole:

Gradjanski	10,	6,	1,	3,	16:10,	13 točk
Concordia	9,	5,	1,	3,	22:9,	11 točk
Hajduk	9,	5,	1,	3,	15:10,	11 točk
BSK	8,	4,	2,	2,	18:10,	10 točk
Jugoslavija	8,	5,	0,	3,	13:11,	10 točk
Primorje	10,	3,	3,	4,	18:22,	9 točk
BASK	9,	3,	2,	4,	19:21,	8 točk
Vojvodina	8,	2,	3,	3,	9:18,	7 točk
Slavija (Sarajevo)	9,	2,	2,	5,	16:21,	6 točk
Slavija (Osijek)	9,	2,	2,	5,	11:22,	6 točk
Hašk	7,	2,	1,	4,	8:11,	5 točk

Ilirija pa je imela v soboto zvečer plavalni dvomatch z zagrebško Concordio, ki je kljub slabemu vremenu prav lepo uspel, zlasti za belo-zelene, ki so zasedli vsa prva mesta.

CROSS COUNTRY V CELJU

V nedeljo je priredil celjski SK Jugoslavija cross country tek na 10 km dolgi progi, katerega se je udeležilo 23 tekačev Primorja, mariborskega Maratona, celjskega Olimpa, Atletikov in Jugoslavije. Doseženi so bili naslednji rezultati: 1. Krevs (Primorje) 38:02; 2. Grmovšek (Maraton) 39:09; 3. Srakar (Primorje) 39:40; 4. Goršek (Primorje) 39:56; 5. Grad (Primorje) 40:06; 6. Štrucelj (Maraton) 41:54; 7. Tkalčič (Olimp) 42:08; 8. Mirnik (Jugoslavija) 42:11; 9. Tomazin (Atletiki) 42:29; 10. Koražija (Olimp) 42:44.

Med moštvi je na prvem mestu Primorje z 8 točkami, na drugem Maraton s 16 točkami, na tretjem Olimp s 24 točkami in na četrtem Jugoslavija s 30 točkami.

Organizacija teka je bila brezhibna.

SK ELAN : SK BRATSTVO 3:0 (2:0).

Novo mesto, 18. jun.

Na Loki se je vršila danes popoldne odločilna prvenstvena tekma za prvaka okrožja LNP med prvakom Gorenjske SK Bratstvom iz Jesenic in prvakom Dolenjske-Notranjske tukajšnjim SK Elanom. Tekma je potekala v znamenju prvenstvene borbe s hitrimi prenosi iz polja v polje. Domači so prekašali goste le v pogledu velike volje do zmage in do odmora dvakrat potresli nasprotnikovo mrežo. Po odmoru se je tempo stopnjeval, vendar sta dobro razpoložena vratarja izvrstno čistila. Vratar Elana je ubranil celo enajstmetrovko. Malo pred koncem so dali domači še en gol in postavili končni rezultat 3:0. Sodil je odlično g. Pevalek iz Ljubljane. Publike 300.

Ker je SK Elan tudi prvo tekmo na Jesenicah odločil v svojo korist z rezultatom 2:1, skupno torej 5:1, se je s tem kvalificiral za nadaljnje tekmovanje. Prihodnjo nedeljo, dne 25. t. m., potuje v Trbovlje, kjer odigra prvenstveno tekmo s tamkajšnjim prvakom SK Amaterjem.

LAHKA ATLETIKA V MARIBORU

V nedeljo, 18. t. m. je bil napovedan lahkoatletski miting SK Rapida, ki pa se je radi slabega vremena mogel le delno izvršiti, tako da ni končnega rezultata. **V teku na 100 m** je bil prvi Mühleisen (Rapid) v 11.9; potem Monderer (R) in tretji Gutmajer (Maribor); v teku na 200 m: Gutmajer 25.4; Mühleisen 26.1; Uratnik (Maraton) 26.5; 3000 m: Stiglic, Bergner in Visnovič, vsi trije od Rapida. — **Met krogle:** Vidic (Maraton) 11.40; Rak (Železničar) 11.18; Grgič (Maribor) 10.69; Vidiceve daljave ni v Mariboru še nihče dosegel. — **Disk:** Rak (Žel.) 32.40; Požar (Ž) 29.85; Monderer (Rapid) 29.46.

Dame:

60 m: Smerdu (Maribor) 9.0 (1932: 8.8); Heller (Rapid) 9.2; Rijavec (Maraton) 9.5. — **Disk:** Heller (Rapid) 23.70; Frankl (R) 21.80; Florjančič (Maribor) 20.45. — **Skok v višino:** Smerdu (Maribor) 1.27 (1932 Čutovičeva 1.35); Frankl (R) 1.25; Heller (R) 1.20.

Juniorji:

60 m: Drnovšek (Maribor) 9.1; Krajnčič (Žel.) 9.2; Šarc (Maribor) 9.5. — **Skok v daljavo:** Škofič (Maribor) 4.19; Schmiderer (R) 4.05; Krajnčič (Ž) 3.96.

Drugi del mitinga se bo nadaljeval.

TENIS

Mariborska damska teniška ekipa od ISSK Maribora je obiskala v nedeljo zagrebške konkurentinje. Rezultati so prinesli Zagrebčankam lepo zmago. Rezultati: Kovač (Zagreb ATK) : Hribar (Maribor) 6 : 3, 6 : 1; Kovač (Z) : Ravnik (M) 6 : 2, 6 : 1; Hribar (M) : Njemerovsky 9 : 7; Zagrebčanka je v vroči borbi tako oslabela, da je morala odstopiti. Pavlica (Z) : Ravnik (M) 6 : 3, 6 : 4. — V dvoje: Kovač-Würth (Z) : Hribar-Ravnik (M) 6 : 0, 6 : 0. Zagrebški ATK je pokazal, da razpolaga z odličnimi močmi v teniški sportni panogi.

★

Kolesarska zveza kraljevine Jugoslavije, podzveza Ljubljana v Ljubljani objavlja sledeče termine dirk v njeni podzvezi včlanjenih društev: 25. junija: medklubske cestne dirke »Zarje« Zg. Kašelj; 2. julija: medklubske dirkališčne dirke Ž. S. K. »Hermes« koles. sekcija, Ljubljana na lastnem dirkališču; 9. julija: medklubske cestne dirke »Triglav« Zadobrova-Sneberje; 23. julija: medklubske cestne dirke »Ljubljanice« Dobrunje; 30. julija: medklubske cestne dirke A. S. K. »Primorje« koles. sekcija, Ljubljana; 13. avgusta: medklubske dirkališčne dirke »Save« Ljubljana na dirkališču Ž. S. K. »Hermes«; 27. avgusta: medklubske cestne dirke »Sore« Št. Vid; 3. septembra: medklubske cestne dirke »Ljubljanice« Dobrunje, združene s celodnevnim izletom v Novo mesto, kjer je cilj; 8. septembra: medklubske dirkališčne dirke A. S. K. »Primorje« koles. sekcija, Ljubljana na dirkališču Ž. S. K. »Hermes«; 1. oktobra: medklubske cestne dirke podzveze Ljubljana. Točnejši podatki o predvidenih dirkah se bodo pravočasno objavili. Istočasno se naznanja, da je podzvezni izlet, ki naj bi se vršil dne 25. junija (Št. Vid-Tacen-Šmlednik-Kranj-Medvode-Ljubljana) za nedoločen čas preložen. — Upravni odbor.

Z zborovanja Zveze združenj

Zahteve slovenskega trgovstva

V nedeljo je bil v Kamniku občni zbor Zveze trgovskih združenj iz vse Slovenije. Daljše poročilo je prinesel že »Poned. Slovenec«. V naslednjem prinašamo tajniško poročilo in resolucije:

Tajniško poročilo

Tajniško poročilo g. Kaiserja navaja vse akcije Zveze v preteklem letu.

Glede obrtnega zakona Zveza žal ni dosegla, da bi zakon omejil krošnjarstvo. Zvezna akcija proti krošnjarstvu ni imela veliko uspehov. Zveza je zahtevala vsaj poseben pravilnik, ki naj ukine popolnoma krošnjarjenje z manufakturnim blagom. Nadalje je zahtevala ureditev obratovanja v nedeljo, intervenirala za mnoga pojasnila k obrtnemu zakoniku.

Nadaljevala je delo za pospeševanje zgraditve žel. zveze Slovenije z morjem, Potrebno je nadalje znižanje najemnin za ležarinske prostore na žel. postajah. Zavzemala se je tudi za ureditev ostalih prometnih vprašanj.

Zveza je zavzela svoje stališče glede trošarine na vino in žganje ter pri povišanju trošarine na sladkor in uvedbi troš. na elektr. energijo. Zahtevala je revizijo zakona o neposrednih davkih.

Zveza je začela s predpripravami za osnovanje soc. zavarovanja trgovstva in delala za interese posameznih včlanjenih strok: lesne, knjigotrške, drogistovske in fototrgovske.

Resolucije

Prva resolucija ugotavlja, da je vsa naša gospodarska politika usmerjena v zaščito posameznih stanov ter so obenem zapostavljeni interesi našega celotnega gospodarstva. Ker ne najde dovolj opore pri važnih faktorjih, apelira na vse merodajne faktorje, da usmeri vse naše narodnogospodarsko delo po točnem, za več let naprej določenem gospodarskem načrtu. V zvezi s tem mora sloneti vsa naša gospodarska zakonodaja na sporazumu med merodajnimi oblastmi in zainteresiranimi gospodarskimi skupinami. Zato zahteva takojšnje sklicanje gospodarskega sveta.

DENARNA KRIZA

Skrajna in nujna potreba je, izhod iz sedanje denarne krize. Ker so postali denarni zavodi radi dviganja vlog, povzročenega po nezaupanju, imobilni, je potrebna njih sanacija in normalizacija razmer. Zlasti so zato potrebna nova sredstva, s katerimi naj se likvidirajo kmetski dolgovi po Priv. agr. banki. Nadalje naj se zniža obrestna mera Narodne banke in sploh denarnih zavodov.

CARINSKA ZAŠČITA IN KARTELI

Narodna skupščina naj sklene zakon o kartelih, ki naj onemogoči tako politiko cen, ki pomenijo monopolno izkoriščanje položaja. Tudi plačilni pogoji kartelov naj bodo ugodnejši, da se ne bi poostrila kriza.

Nadalje naj se pri posameznih preveč zaščitenih proizvodih domače industrije v svrho znižanja cen znižajo carinske tarife tako, da bodo tudi te cene v skladu z inozemskimi cenami.

DAVČNE ZADEVE

Dravska banovina živi v tem oziru v težavnih razmerah, kar je posledica neenake davčne prakse. Ta je imela tudi za posledico velike davčne zaostanke v nekaterih pokrajinah države. Trgovstvo odločno zahteva, da se davki po vsej državi pobirajo enako. Nadalje je potrebno, da se čimprej izvede revizija zakona o neposrednih davkih, ki naj zlasti: zniža pridobinsko osnovo in ukine dopolnilni davek, ukine zgradarino trgovcev, ki ne napravijo letino nad 24.000 Din zaslužka, določi naj davčni minimum, da se davčni odbori sestavljajo po stanovskih organizacijah in ne po občinah. Dovoli naj se odplačilo zaostankov v daljših obrokih. Odmera pridobnine za 1933 naj se ne izvede na isti višini kot 1932.

OBRTNI ZAKON

Pri novelizaciji zakona o obrtih naj se upoštevajo tele zahteve:

Revidira naj se čl. 19 odst. 1, po kateri dovršeni trije razredi meščanske, srednje ali njej enake meščanske šole nadomeščajo učni rok in eno leto zaposlitve. Imetniki rokodelskih obratov in obrtovanj dobe dovoljenje samo za ono trgovsko stroko, ki je rokodelski stroki, ki jo izvršujejo, sorodna. Uvedejo naj se pomočniške preizkušnje. Olajša naj se izvedba soc. zavarovanja. Uvede naj se obligatornost ban. odnosno zvez po zborničnih področjih. Prepove naj se krošnjarjenje z manufakturo modnim blagom, železnino in pisarn. potrebščinami. Zaradi onemogočenja različnega tolmačenja obsega raznih strok naj se izda čimprej pravilnik o branjarijah.

PROMETNE ZADEVE

Izvede naj se revizija prevoznih tarif, ki naj prinese znižanje, uvede v dravski, mežiški in savinjski dolini paritetna tarifa, recespedicija, taksa za dostavo vag. ukine itd. Nujno potrebna je otvoritev proge Hodoš—Davidhaza—Kotormany, normalizira železniška proga Poljčane—Žreče in zgradi podaljšek do Novega Doliča.

Trgovstvo zahteva ukinitev monopola šolskih zvezkov, protestira proti preostremu postopku Inspekcij dela in ukine zakon o pobijanju draginje.

Glede konzumnega zadružništva zahteva trgovstvo odpravo privilegijev, nadalje naj se prepove prodaja nečlanom, ukine zlasti prevozne olajšave itd. —

Najmanjši obtok bankovcev

Najnovejši izkaz o stanju Narodne banke za 15. junij kaže naslednje stanje (vse v milj. Din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 8. junij):

Aktiva: zlato 1796.8 (plus 0.3), valute 0.42 (plus 0.06), devize 106.2 (—2.84), skupaj 1906.4 (—2.17), devize izven podlage 39.65 (plus 2.1), kovani denar 366.9 (plus 147.3), posojila: menična 1975.43 (—6.6), lombardna 325.6, prejšnji predujmi državi 1814.1 (plus 0.16).

Pasiva: obtok bankovcev 4385.84 (—73.6), drž. terjatve 4.9 (plus 0.7), žiroračuni 291.3 (plus 27.6), razni računi 684.2 (plus 20.14), skupno obveznosti po vidu 984.5 (plus 48.4), obveznosti z rokom 1295.6 (plus 6.3), razna pasiva 401.6 (plus 156.3).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 5370.8 (—25.2), odstotek kritja 35.44 (v prejšnjem izkazu 35.31), od tega samo zlato kritje 33.45 (33.29).

Najvažnejša izprememba v zadnjem izkazu je gotovo **povečanje postavke kovanega denarja v blagajnah Narodne banke** za 147.3 milj. Din. Temu odgovarja zvišanje raznih pasiv, ker je to državni denar prevzet od Narodne banke za izdajanje v promet. Lahko sklepamo, da je prispela ena izmed zadnjih pošiljk srebrnikov za 50 Din, ki so začeli prihajati že v januarju in katerih je izkovanih za 550 milj. Din. Iz dejstva, da imamo v državi vsega kovanega denarja za 1200 milj. Din (550 milj. Din kom. po 50 Din, 450 po 10 in 20 ter 200 milj. drobiža v niklu itd.), sklepamo, da znaša ves obtok srebra in drobiža 833.1 milj. Din. Istočasno pa je naš obtok bankovcev padel na minimum, katerega že desetletja nismo bili vajeni, odnosno ga po faktični stabilizaciji dinarja sploh še nismo imeli. Znašal je 15. junija samo 4385.4 milj. Din. Skupno je torej 15. junija znašal ves obtok denarja (papirja in kovancev) 5218.5 milj. Din. Če ga primerjamo z drugimi termini, dobimo najlepšo sliko o naši deflacijski politiki (krčenja obtoka denarja).

Ves naš obtok denarja je znašal:

31. decembra	1930	5569.7	milj. Din
31. decembra	1931	5333.4	milj. Din
31. decembra	1932	5282.8	milj. Din
15. junija	1933	5211.5	milj. Din

Vkljub velikim količinam kovanega denarja, ki so prišle v obtok, je **ves naš obtok denarja znatno manjši kot je bil pred leti.** To je pripisovati ravno dejstvu, da Narodna banka v še večji meri zmanjšuje obtok bankovcev kot se veča obtok kovanega denarja, vse samo zato, da obdrži zakonito predpisano kritje 35%. Seveda pa izkazi ne dajejo prave slike, ker niso niti upoštevane valutne izpremembe pri podlagi, pri deviznih kreditih, katere imamo v inozemstvu in nadalje niso odštete od podlage devizne terjatve, kar bi sliko izpremenilo.

Poleg tega moramo upoštevati še dejstvo, da je ves naš obtok postal veliko počasnejši. Brezgotovinski promet se je zelo skrčil, pa nam je prihranjeval velike količine gotovine. Na drugi strani se še vedno opaža tezavriranje. Tretjič pa je hitrost obtoka kovanega denarja radi manjše nominalne vsote tudi manjša kot hitrost obtoka bankovcev, zlasti večjih komadov. Naša denarna kriza je zato tako ostra, ker imamo na razpolago manjše množine denarja, na drugi strani pa je hitrost obtoka padla na minimum. Na podlagi teh dveh dejstev nam je iskati načinov in poti za izhod iz nje.

Borza

Dne 19. junija 1933.

Denar

V deviznem prometu so ostali neizpremenjeni tečaji Bruslja, Curiha, Londona, Pariza, Prage in Trsta. Popustil je edino New York, narastla sta pa Berlin in Amsterdam.

Na ljubljanski borzi je bil avstrijski šiling zaključen po 8.85, na zagrebški po 8.82 in na belgrajski po 8.825 in 8.80. — Grški boni so v Zagrebu notirali 39—40.

Ljubljana. Amsterdam 2307.63—2318.99, Berlin 1361.25—1372.05, Bruselj 801.91—805.85, London 194.19—195.79, Curih 1108.35—1113.85, New York 4741.60—4769.86, Pariz 225.88—227, Praga 170.79 do 171.65, Trst 299.63—302.08.

Curih. Pariz 20.38, London 17.55, New York 424, Bruselj 72.325, Milan 27.075, Madrid 44.10, Amsterdam 208.20, Berlin 123, Dunaj 73.15 (priv. 57.125), Stockholm 90.20, Oslo 88.5, Kopenhagen 78.20, Praga 15.41, Varšava 58.05, Atene 2.97, Carigrad 2.50.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila danes slabejša in so tečaji deloma popustili. Promet je znašal na zagrebški borzi samo 150.000 Din nominale 7% inv. pos. Nadalje je bilo zaključenih še 25 delnic Priv. agrarne banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 43 den., agrarji 25 den., vojna škoda 197 bl., begl. obv. 32.50 den., 8% Bler. pos. 33—36, 7% Bler. pos. 32 den., 7% pos. Drž. hip. banke 47 den.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 41.50 do 43 (41.50, 43), agrarji 25 den., vojna škoda 195 den., 6% begl. obv. 32.50 den., 8% Bler. pos. 35.50 do 36, 7% Bler. pos. 32.50—34, 7% pos. DHB 48 den. — Delnice: Narodna banka 3750 den, Priv. agr. banka 220—222 (220), Šečerana Osjek 130—145, Impeks 50 den., Isis 30 bl., Trboveljska 175 bl.

Belgrad. Priv. agr. banka 223—224 (223), 7% inv. pos. 43.50 den. (43.50), vojna škoda 198—198.50 (198.50, 198), 6% begl. obv. 32.50—33.75 (33.25, 33), 8% Bler. pos. 35 den., 7% Bler. pos. 32.25 do 32.75, 7% pos. DHB 50 den. (50).

Dunaj. Don. sav. jadran. 54.30, Alpine 12.75, Trboveljska 14.60.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bč. okol. Novi Sad 210 do 212.5, bč. okol. Sombor 210—212.5, bč. sred. 210 do 212.5, bč. gor. 210—212.5, bč. potiska 210 do 212.5, bč. ladja Tisa 212.5—215, gor. ban. 207.5 do 210, srem. 210—212.5, bč. ladja Begej 210 do 212.5. Ostalo neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet: 51 vagonov.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Co., Dunaj.) Prignanih je bilo 2008 goved, iz Jugoslavije 120, na kontumačnem trgu ni bilo nobene živine. Cene: voli najboljši 1.50, I. 1.25—1.40, II. 1.15—1.25, III. 0.95—1.0, krave I. 1.0—1.05, II. 0.94—0.98, biki 0.95—1.13, klavna živina 0.70—0.93. Tendenca se je držala slabo. Neprodanih je ostalo 50 goved.

„ŠUMALIT"
izolacijske plošče
v velikosti 50 × 200 cm, razne debeline, prepojene s čistim magnezitom, dobavi v vsaki množini po konkurenčni ceni
„ALPEKO"
Trg. ind. družba, Ljubljana

Hraste in izpuščaje
po nosu, ušesu, obrazu in telesu popolnoma posuši in ozdravi Ljekovita Bartulovičeva mast. Cena 1 škatle samo 10 Din. Proizvaja in stavlja v promet stara, leta 1599. ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, Zagreb, Dolac, poleg tržnice, lekarnar Vladko Bartulić.

Pri nakupovanju britvic zahtevajte na vsak način kvaliteto.
Zahtevajte
ROTBART

Kamnik

Škoda po deževju je v kamniškem okraju precej velika. Na travnikih leži že po teden dni in še več pokošeno seno, ki ga ne morejo docela posušiti. V nedeljo je Bistrica po hudem deževju silno narasla. V Stahovici je odnesla kakih 200 kubičnih metrov drv. Ravno okrog poldne so priplavala poldrug meterska polena po Bistrici do Kamnika. Na mostu so opazovali in poskušali loviti polena, katerih je priplavalo po vodi 50 do 60 na minuto. Bistrica je izpodkopala tudi več dreves ob strugi in jih odnesla naprej. Dve sta se zagozdili ob zatvornicah tovarne »Titan« na Perovem. Voda se je razlila po travnikih in naplavila med nepokošeno travo obilo dračja in peska.

Šmihel pri Nov. mestu

V nedeljo je razstavila tuk. dekliška osnovna in meščanska šola svoje izdelke — ročna dela in risbe. Dokaj časa si se zamudil, da si si ogledal v treh prostorih razstavljene predmete, zakaj od prvih pentelj na brisačah učenk prvega razreda do z umetno svilo vezenih, z izvežbano roko precizno izdelanih ročnih del je dolga pot. Vrste se pred nami lepo izdelani manjši prtiči, namizni, kuhinjski in jedilni prti in stenska pregrinjala, blazine s kvačkami in vezenimi vzorci, ročne torbice in razno perilo. Presenetila nas je skupina z lepimi narodnimi motivi vezenih oblek, občudovali smo velike mrežene prte, obstali pred krasnimi okenskimi zavesami, osvojila nas je harmonija in prelivanje barv pri kvačkanih okroglih prtičih in delih, izvedenih z umetno svilo. Risbe so bile lepe, zlasti one pokrajinske, izdelane z oljnatimi barvami. Prav tako slike na steklu in lesu. Tako se je vrstilo pred nami to, kar vsak dan rabimo in niti ne mislimo na to, koliko dela in truda to nekoga stane; vse, kar ustvarja ženska fantazija, je bilo okusno razvrščeno, skrbno urejeno. Povsod skrb in okus, povsod koristno združeno z lepim. Le verjemite: Kdor dela za Boga, dela za narod. Ne tisti, ki ima polna usta za narodov blagor, temveč tiho delo za izobrazbo ljudstva ustvarja njegov dobrobit.

Koroška Bela

Z odlokom kralj. banske uprave so bili razrešeni kot občinski odborniki gg.: Zbontar Matej, župnik, Sedej Pavel, trgovec, Soklič Matevž, tov. mojster, Klinar Janko, tov. nameščenec, Mulej Jožef, posestnik, Smolej Simon, tov. del. in Smolej Janez, tov. del. Na njihova mesta so imenovani: Fatur Filip, cestni mojster, Kralj Franc, tov. del. in bivši namestnik kandidata za radovljiški okraj, Cegnar Jakob, tov. del., Smolej Andrej, posestnik, Gerdej Anton, tov. del., Klemenčič Pavel, tov. del. in Benedičič Ludvik, tov. del.

Združene tvornice stekla, ki imajo 4 obrate v Sloveniji, izkazujejo za l. 1932 izgubo v znesku 0.5 (l. 1931 dobiček 0.14) milj. Din. Investicij je bilo za 1.1 milj., narasle so tudi zaloge, dočim so se dolžniki zmanjšali. — **Keramična industrija** v Zagrebu ima v l. 1932 izgube 0.15 milj. (1931 0.085 milj.).

Šoštanj

Pred sodiščem v Šoštanju sta se 13. t. m. zagovarjala gg. France Šmon iz Nove Cerkve in Rudolf Koren iz Šoštanja, radi prestopka po zakonu o zaščiti države. G. Koren je bil obsojen na 20 dni zapora in 600 Din denarne kazni, g. Šmon pa je bil oproščen.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 20. junija: 11.15 Šolska ura: Higijensko predavanje (ga. dr. Šimec) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.30 Radio orkester — 19.30 Naša mala letovišča (dr. Andrejka) — 20.00 Literarna ura: Cervantes »Don Quichote« (Miran Jarc) — 20.30 Prenos iz Zagreba — 22.30 Čas, poročila.

Sreda, 21. junija: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Otroški kotiček (Manca Komanova) — 18.30 Angleške plošče — 19.00 Potovanje v Maroko in na visoki Atlas (dr. Reja) — 19.30 O naši upodabljajoči umetnosti in narodni galeriji (dr. Fr. Stele) — 20.00 Prenos produkcije državnega konservatorija — 21.15 Čas, poročila — 21.30 Radio orkester in Radio-jazz.

Drugi programi:

Sreda, 21. junija.

Belgrad: 20.30 Rimski-Korzakova godalni kvartet, op. 12, 21 Arije iz opere R.-Korzakova. — **Zagreb:** 20.30 Vokalni koncert: arije iz oper. — **Budimpešta:** 19.40 Vokalni koncert. — **Leipzig:** 20.20 Zabavni koncert simfoničnega orkestra. — **London:** 21.30 Orkester. — **Milan:** 20.30 Komedija. — **München:** 19 Simfonični koncert. — **Praga:** 20 Koncert kvarteta. — **Rim:** 20.45 Iz modernih oper. — **Varšava:** 21.15 Komorna glasba. (Iz »Radio — Belgrad«.)

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 *mm* visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Tekač

mlad, uren fant — išče službe. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6999.

Službo dobe

Dimnikar, pomočnik

mlad, pošten, trezen in zanesljiv, dobi mesto. — Oglasiti se pri Gustav Lapuh, dimnik. mojster, Brezovica pri Ljublj. (b)

IŠČEMO

za vsa mesta, trge in večje kraje na deželi

ZANESLJIVE POVERJENIKE

ki poznajo vse trgovce, obrtnike in njih nastavljence ter pisarniške moči. Poverjeno delo ne bo nikaka prodaja, temveč samo informativno — z lahkim, dobrim zaslužkom. Ponudbe z označenim krajevnim delokrogom je poslati na upravo »Slovenca« pod pod zn. »Zanesljiv« 7024. (b)

Zastopnike

išče posojilnica za obisk privatnih strank za zaključevanje posojil. - Ponudbe na: »Kreditna zadruga«, Ljubljana, poštni predal 307. - Znamki za odgovor! (b)

Mlad fant

išče kakršnokoli službo v mestu. Sposoben za vsako delo, tudi h konjem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7031. (a)

Prodajalka

samostojna, zmožna kavcije, dobi službo v špeceriji v bližini Ljubljane. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poštena in pridna« 7028. (b)

Čevljar, pomočnika

samo dobro moč, takoj sprejmem. Tome, Sv. Petra 12. (b)

Denar

Poceni posojila

počenši od 2000 Din do 500.000 Din za vse svrhe, stanove in poklice, odplačljivo v malih meseč. obrokih, dajejo »Stavbne Mobilne Zadruge«, Ljubljana, Mestni trg 25/I. — Iščejo poverjenike! (d)

Iščem posojilo

do 20.000 dinarjev proti vknjižbi na prvo mesto. Za obresti nudim lepo stanovanje v lepem kraju na Gorenjskem. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Primerno za upokojence« 7034. (d)

Stanovanja

Večje stanovanje

s krasno lego v Vodmatu, 2 minuti od cestne železnice, takoj oddam. — V hiši je vodovod, elektrika, kopalnica in vse pritikline. — Izve se pri I. Oražen, Moste. (č)

Komfortno stanovanje

v Dalmatinovi ulici

se odda.

Izve se v podružnici „Slovenca", Miklošičeva cesta 5 (paviljon)

Trisobno stanovanje

s kopalnico in vsemi ostalimi pritiklinami se odda z mesecem julijem v palači Vzajemne posojilnice v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7. — V isti palači je na razpolago z istim terminom tudi trgovski lokal. Pojasnila daje tajništvo posojilnice med 8. in 12. uro. (č)

Vnajem

VELIK LOKAL

na vogalu, v kioskih Scherbaumovega dvora v Mariboru, in tudi manjši lokal istotam, se oddasta takoj v najem. Vprašati pri Mariborskem kreditnem zavodu v Mariboru (Scherbaumov dvor).

Kupimo

Otroški voziček

globok, dobro ohranjen, kupi Alojzij Zajec, Cojzova cesta 1/II. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

ČERNE, juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3

Bukova drva in oglje

kupi Uran Franc, Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 24. (k)

Entel stroj

za pletenine, novejši sistem, kupim. - Ponudbe: »Union«, Šmartno pri Litiji. (k)

Posestva

Malo posestvo

naprodaj poleg rudnika, osnovne in meščan. šole. Naslov v upravi »Slov.« pod »Ugodnost« 6937. (p)

Prodamo

Domače salame

prvovrstne, in ogrske — kakor tudi polnomasten polementalec, nudi tvrdka I. Buzzolini delikatesa, zajtrkovalnica. (l)

Usnje

vse vrste po najnižjih cenah dobite pri

Viktor Legan

trgovina in tovarniška zaloga usnja, Ljubljana, palača „Dunav" (Beethovnova ulica)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za stroino pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Modna konfekcija!

Najboljši nakup! A. Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. (l)

Vse po 12 Din

damske flor nogavice, damske rokavice, moške nogavice in rokavice - otroške nogavice po 3 D. Nogavice »Bemberg«, dr. z o. z., Ljubljana, Miklošičeva cesta 14. (l)

Fižol

koks - prepeličar, zbran, zadnje letine, dobavlja po najnižji ceni ter kupuje lepe orehe tvrdka Franjo Šoper, Hrastnik. l

Obrt

Debele

luskinaste otrobe

kupite najceneje pri trvdki

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24.

DRVA IN PREMOG

pri **Iv. Schumi**

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

Berite „Slovenca" in oglašujte v njem!

Inserirajte v „Slovencu!"

Prehodna doba deklice

je med 12 in 17 letom,

to je doba, ko mora vsaka deklica imeti zdravo kri, zdrave in močne živce ter izvrsten apetit.

TO DA:

Energin

za krepitev krvi, živcev in apetita.

»ENERGIN« se dobi v vseh lekarnah, 1 steklenica ½ litra Din 35·—. Po pošti pošlje LABORATORIJ »ALGA« - SUŠAK 3 velike steklenice Din 110·—, 6 velikih steklenic Din 220·— in 1 gratis, 12 velikih steklenic Din 440·— in 2 gratis.

Odobreno po Min. soc. politike i narod. zdravlja S. Br. 3787 od 23. marca 1932.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjam tužno vest, da je dne 17. junija t. l. od kapi zadeta umrla na Dunaju moja preljubljena, zlata žena

Olga Kostajnšek

soproga župana, trgovca in posestnika.

Blagopokojna bo v sredo 21. junija prepeljana v Sv. Martin pri Vurbergu, kjer se bo vršil svečan pogreb istega dne ob 10 dopoldne.

Svete maše zadušnice se bodo brale dne 22. in 27. junija v župni cerkvi v Sv. Martinu.

KOSTAJNŠEK JANKO, mož;
KOSTAJNŠEK MILKO, pastork
in ostali sorodniki.

»Ljudska knjižnica«, iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: Lovrenčič: Publius in Hispala, povest, broš 28 Din, vez. 40 Din — Pierre L'Ermitte: **Deklica z odprtimi očmi**, povest broš 30 Din vez. 42 Din. — Pierre L'Ermitte: **Kako sem ubila svojega otroka**, povest, broš 35 Din, vez. 45 Din. — Biggers: **Kitajčeva papiga**, povest, broš 32 Din vez. 42 Din. — Verne Jules: **20.000 milj pod morjem**, povest, broš. 28 Din, vez. 40 Din.

Samuel Lover:

RORY O'MORE

46

Irski ljudski roman.

»Kaj mi more on, ki ga obiskuje drugega moža žena!« je pristavila Betty.

»Kaj ne poveš,« se je čudil Rory.

»Da, vse sem izvedela, vse, in zato je bolje, da molči, ali pa ga uničim. Ne da bi bila slabša, kakor je bila prej, a če bi zbiralec vedel...«

Rory je vlekel na ušesa, potem pa vprašal: »Ali misliš Scrubsa?«

»Koga pa,« je odgovorila Betty.

»In kaj je bilo z njegovo ženo?«

»Njegova žena je prišla na obisk in mimogrede rečeno — vem, kar vem.«

»Kako dolgo je tega?«

»Odkar si bil zadnjikrat tu.«

»Od tega je pa dolgo,« si je mislil Rory.

»Scrubs je šel v mesto pretekli teden in milostiva je prišla sem na obisk. Seveda se je vrnila, ko je mislila, da bi njen mož mogel biti že doma. Česa je pa mogel pričakovati, ko je vzel tako ženo, to umazano ženščino!«

Betty je nekaj časa tako opravljala in dajala duška svoji jezi nad polkovnikom in gospo Scrubs. Rory pa je ni prekinil, zakaj čim dlje je govorila, tem bolj je bil vesel, saj je bil vsaj za nekaj časa rešen odgovorov. Ko je končala s svojimi novicami, ga je pa zopet začela izpraševati. On pa ji je venomer odgovarjal s »pšt«, češ, da se boji, da bi ga polkovnik ne zasačil. Nazadnje pa, ko se je Betty zdelo, da je pospravil pečenko in izpraznil vrč, je dejala:

»Zdaj pa pojdi v posteljo, dragec.«

Rory pa zopet odločno »pšt«.

»Pojdi v posteljo, srce moje, tam ti bo lepše kakor tu v mrzlem in če bova skrila glavo pod odejo, se nam ne bo treba bati polkovnika.«

»Glave pa ne morem imeti pod odejo,« je dejal Rory, ki mu je kar vroče postalo.

»To je pa nekaj novega pri tebi,« je pripomnila Betty.

»Da, odkar sem prehlajen,« in kar odleglo mu je, da je zopet našel izgovor. »Ta hripavost me kar duši.«

»Za prehlad je ni boljše stvari na svetu, kakor iti v posteljo,« je vztrajala Betty.

»A prehlad v grlu se mi poslabša, če ležem, tako da me kar duši,« se je branil ubogi Rory.

»Morda bi ti pa bilo to noč bolje, dragec,« je dejala Betty, ki še vedno ni hotela popustiti.

»Oh, pa vseeno bi rajši tu sedel,« je rekel Rory.

»Da se mi boš še bolj prehladil, ko ni več ognja v štedilniku.«

Rory je videl, da hoče Betty, naj na vsak način njena obvelja, pa je zato začel premišljevati, kako bi se izvil iz te zagate. Edini izhod je bil ta, prositi jo, naj se pripravi na veliko razočaranje, češ, da ji mora nekaj odkriti, samo če mu obljubi, da bo ostala mirna. Betty je obljubila.

»Ali ne boš vpila?«

»Zakaj pa naj bi?« je dejala Betty.

»Ker bo nekaj posebnega.«

»Torej ne pusti me čakati, ampak povej takoj, če misliš,« je silila radovedna Betty, ki ni mogla več strpeti.

»Torej, draga, bodi mirna, zakaj vedeti moraš...«

»Kaj?« je vprašala Betty, ki je postajala vedno bolj nestrpna.

»Jaz nisem Darby.«

Betty je komaj zadržala krik.

»Ti, lopov, ti!« ga je pahnila od sebe.

»Ne, lopov tudi nisem.«

»Kaj te je vendar privedlo sem?«

»Ti sama,« je odvrnil Rory; »ali me nisi sama potegnila skozi vežna vrata?«

»Gotovo, a mislila sem, da je Darby pri vratih.«

»Glej, mar nisem bil dovolj pošten in mar ti nisem povedal, da nisem Darby, rajši kakor da bi privolil v to, kar bi ti težilo vest?«

»Ah, kaj in tudi to je sirovo, da me kličeš ‚Betty'. Kako si pa zvedel za moje ime, ti sirovina!«

»Kako? Kako? Vem, pa je.«

»Ti si lopov! Naznanila te bom, pri moji veri, da te bom. Stavim, da to ni prva hiša, v katero si se splazil, in jaz ne prva uboga žrtev, ki si jo speljal na led, ti slepar, ti, in za mojim imenom tudi še iztikaš!«

»Glej, nisem ti vzel imena, ne bodi tako sitna! Ali sem ti kaj žalega storil?«

»Ha, kdo ve, ali mi ne boš!«

»Prav, kadar ti bom, bo dovolj časa, da boš kričala, zdaj pa bodi mirna, saj ti nisem storil nič žalega.«

»Nič žalega! Pa res ne s svojo nesramnostjo! Nič žalega! Morda si ropar, kdo ve? In kaj, če bi ne bilo bolje, da spravim hišo pokonci in povem polkovniku vso to stvar.«

»Draga Betty,« je povzel Rory zelo mirno, »imej malo pameti. Misli na svoje dobro ime, Betty.«

»Oh, moje dobro ime, moje dobro ime je uničeno za vedno! Oh, kaj naj storim!« In začela je jokati in tarnati, Rory jo je pa tolažil.

»Kaj te vrag nosi ponoči sem! In kdo si?«

»To je vseeno, kdo sem, a povem ti, da je najbolje, če me pustiš, da ostanem v hiši do zore, potem me pa pusti ven, da me nihče ne bo videl.«

»Oh, ne, ne, ne, tega si ne upam,« je dejala. »Če bi te kdo videl, je konec z menoj.«

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč, Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Franc Kremžar.